

Alp (11) 2628

DARBININKAS

Vol. LXXVIII, Nr. 40
Spalio - October 15, 1993 Penktadienis-Friday

SECOND-CLASS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd. Kaina
Brooklyn, N.Y. 11207 \$ 1.00

LIETUVOJE IR APIE LIETUVĄ

-- Baltijos Asamblėjos prezidiumo posėdis prasideda spalio 15 d. Baltijos valstybių bendradarbiavimas, jų vyriausybių vadovams neseniai pasirašius susitarimus, tampa nauju reiškiniu integravimo procese.

-- Įvairios Lietuvos visuomeninės organizacijos prie Seimo rūmų spalio 1 d. surengė piketą. Jame dalyvavo apie 400 žmonių. Piketo dalyvių plakatai skelbė: "Reikalaujame istoriškai teisingos sutarties su Lenkija", "Sutarčiai su Lenkija - taip, Želgiovskui - ne".

-- Lietuvos vyriausybė pritarė Energetikos ministerijos pasiūlymui patalpų šildymo temperatūrą padidinti nuo 13 iki 15 laipsnių Celcijaus (nuo 55 iki 59 F), žiemą kasdien tiekti šiltą vandenį, imti mokesčių iš gyventojų po 50 centų už 1 kvadratinį metrą šildymo ploto. Šilumos padidinimas 2 laipsniais Lietuvos biudžetui kainuos apie 16 milijonų litų.

-- Kauno Krašto Apsaugos tarnybos rinktinėje pravesta kadru reforma: pakeisti Kauno SKAT ir teritorinės gynybos štabo vadovai, susikompromitavę savanorių akcijos metu. Teritorinės gynybos štabo viršininkas spalio 11 d. paleistas į atsargą. Šiose pareigose pradėjo dirbti jo pavaduotojas V. J. Sinkevičius.

-- Valstybinė socialinio draudimo valdyba "Sodra" pradėjo ieškoti pažymų "vietinės reikšmės personalinės pensijos" byloms atstatyti. Vilniaus miesto "Sodros" skyriaus I pensijų ir pašalpų filialas šiuo metu rūpinasi, pavyzdžiui, Povilo Laurinavičiaus, gimusio 1927 m., dokumentais. P. Laurinavičius nuo 1946 iki 1948 m. "dirbo liaudies gynėju" Ukmergės rajono Balninkų valsčiuje, turėjo KGB išduotą "karo laukimo pažymėjimą", kurio numerio ir serijos labai reikia "Sodrai", kad atstatyti "vietinės reikšmės personalinės pensijos" bylą. Įdomu, kada Lietuvoje bus pradėtos nagrinėti genocido bylos?

-- Trečiasis tarptautinis popmuzikos festivalis "Vilnius-93" vyko Vilniuje spalio 8-10 d. Konkurso programoje dalyvavo atlikėjai iš 15 šalių, pirmą kartą festivalyje skambėjo gyva muzika.

-- Šiaulių miesto valdyba Dainų mikrorajone išnuomojo žemės sklypą Naujosios apaštalių bažnyčios bendruomenės nariams, kurių mieste beveik 400. Tokios bažnyčios jau statomos Vilniuje ir Šilutėje, gauti leidimai statyti Kretingos rajone ir Klaipėdoje.

-- Laikinis Lietuvos banko valdytojas J. Sinkevičius, pakeičęs R. Visokavičių, pareiškė, kad bankas ir toliau vadovausis vadinamoju reguliuojamam kintamam valiutos kursu lito atžvilgiu. Jis mano, kad bankui pavyks išlaikyti lito ir dolerio santykį nuo 4,1:1 iki 4,3:1. Sinkevičius paskelbė, kad popieriniai 1,2 ir 5 litų banknotai pasirodys kiek vėliau negu buvo žadėta (ne spalio pradžioje). Laikinis Lietuvos banko valdytojas yra profesionalus teisininkas.

-- Įstatymo projektas dėl gyventojų santaupų kompensavimo ir akcijų vertės atstatymo bus artimiausiu metu svarstomas Seime. Rugsėjo 30 d. posėdyje projektą pateikė G. Vagnorius. Seimas 81 balsu pateikimui pritarė.

1993-ŪJŲ M. RUSIJOS "REVOLIUCIJA" PRALAIMĖJO

"Ginkluotas fašistų - komunistų maištas Maskvoje bus numalšintas per trumpiausią galimą laiką" — Rusijos Prezidentas B. Jelcin

Spalio 4 d. Rusijos Prezidentas B. Jelcin kreipėsi į Rusijos žmones per televiziją, tikėdamasis maskviečių pagalbos ir paramos: "Aš prašau Jūsų, brangūs maskviečiai, suteikti savo moralinę paramą Rusijos kareiviams ir karininkams, kad pakelti jų dvasią. Jie priklauso mūsų nacionalinei armijai ir policijai. Jie šiandien turi vieną uždutį: apsaugoti mūsų motinas ir tėvus, sustabdyti ir neutralizuoti maištininkus ir žudikus. Maskva ir Rusija laukia jūsų drąsos ir ryžtingų veiksnių".

Rusijos Prezidentas atskleidė maištininkų viltis ir tikslus: "Jie tikėjo, kad armija stebės ramiai iš šalies ir žiūrės, kaip beginkliai maskviečiai bus persekiojami ir kruvina diktatūra bus įkurta šalyje. Jie tikėjo, kad Rusijos piliečiai tikės jų melu. Jie tikėjo į greitą pergalę. Jiems ir tiems, kurie davė jiems nurodymus, negali būti pasigailėjimo, kadangi jie pakėlė savo ranką prieš taikius žmones, prieš Maskvą, prieš Rusiją, prieš moteris, vaikus ir senelius. Ginkluotas maištas pasmerktas žūčiai. Kariuomenė eina į Maskvą, kad atstatytų tvarką, taiką ir ramybę".

Ryžtinga Jelcin kalba turėjo tvirtą pamatą - žmonių pritarimą. Ir ne tik eilinių Rusijos piliečių, bet ir viso pasaulio lyderių. Tačiau spalvinga nuomonių panorama yra įdomi savo struktūra būtent dėl Rusijos ir pasaulio reakcijos į kritinį momentą istorijoje.

Pasaulio lyderiai išreiškė skubų

pritarimą Rusijos Prezidento veiksams. Britanijos Ministras Pirmininkas John Major pareiškė: "Dabar yra reikalinga, kad normali tvarka būtų atstatyta ir Rusija judėtų priekini ir rinkimus, planuotus gruodžio mėn." Prancūzijos užsienio reikalų ministras Alain Juppe pasakė, kad Prancūzija remia Jelcin, "nes jis įkūnija reformų ir demokratizacijos procesą".

Bet Jelcin iš pasaulio nesulaukė vieningos paramos. Pavyzdžiui, Kinijos užsienio reikalų ministras pasakė: "Mes esame giliai susirūpinę dėl kraujo praliejimo Maskvoje". Japonija nepareiškė savo oficialios pozicijos, tačiau Japonijos laikraščių vedamieji mirgėte mirgėte mintimis, kad kraujo praliejimas Rusijoje sužlugdo Jelcin tarptautinę reputaciją.

Tačiau Rusijos sričių vadovai užėmė tvirtą poziciją, palaikydami Jelcin, nes, žinoma, jie suprato, kad, laimėjus kietosios linijos šalininkams, jie vėl sukonzentruos Rusijos valdžią vienoje rankose Maskvoje. Buvusių sovietinių respublikų lyderiai taip pat išreiškė savo paramą Jelcin. Gruzijos lyderis Eduard Ševardnadze pareiškė: "Jeigu demokratija Rusijoje nugalės, tai turės svarbią įtaką dabartiniam demokratiniam procesui Gruzijoje". Ukrainos užsienio ministras Boris Tarasiuk taip pat išreiškė pritarimą Rusijos Prezidentui.

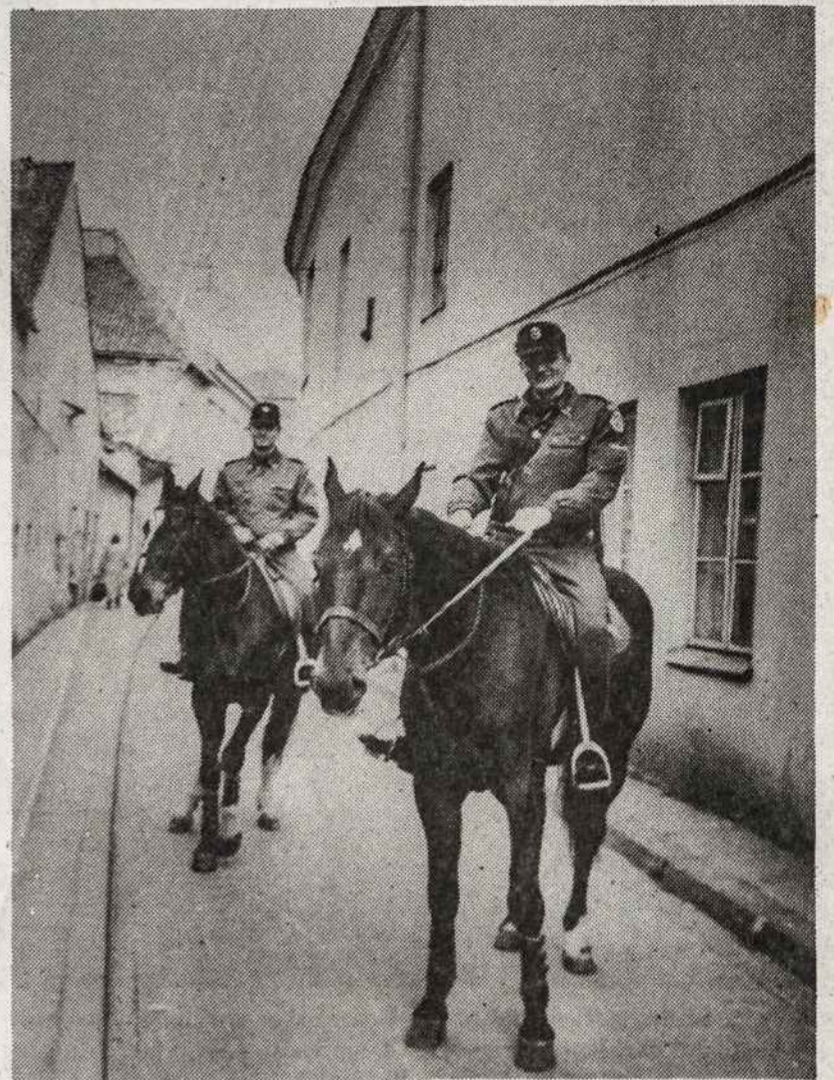
Bet svarbiausią įtaką turėjo paprastų Rusijos piliečių reakcija į

įvykius, nes nuo tos nuomonės priklausė ir armijos paklusnumas Rusijos Prezidentui. Keletas šimtų demonstrantų prieš Jelcin išėjo į gatves St. Petersburg, nenustatytas asmuo bandė kelis kartus nužudyti Jelcin remiantį Šiaurės Sibiro vadovą. Tačiau, nežiūrint mažų, pritariančių pučistams, židinių ar įvykių, dauguma Rusijos žmonių palaikė Rusijos Prezidentą. Svarbus faktas buvo, kad Sibiro naftos darbuotojai dirbo be pertraukų, tuo parodydami savo pritarimą, kad Kuznecko anglies kasyklos dirbo kaip paprastai ir, kad jie išleido pareiškimą remiantį Rusijos prezidentą. Rusijos gyvybinės ląstelės dirbo.

Viėšiosios nuomonės kompanijos apklausos duomenimis spalio 4 d. parodė, kad 72% gyventojų palaiko Rusijos Prezidentą Jelcin. Tik 9% palaikė parlamentą, o 19% atsisakė atsakyti į klausimą. Į gatves buvo išėję ne tik parlamento rėmėjai, bet ir norintys palaikyti Jelcin. Apie 5 tūkst. Jelcin šalininkų užblokavo keletą gatvių, mojuodami Rusijos vėliavomis ir plakatais, kuriuose buvo nupieštas Rusijos parlamento pirmininkas Ruslan Chasbulatov su svastika. Šie tokie, rodos, nežymūs Rusijos Prezidento palaikymo faktai iš tikrųjų sukūrė tą didžiulį kariuomenės pritarimą prez. Jelcin ir jo priemonėms.

Labai įdomi pasirodė buvusio Sovietų Sąjungos prezidento M. Gorbačiovo pozicija. Iš esmės jis

(nukelta į 4 psl.)

Raitoji policija Vilniaus senamiestyje, Bernardinų gatvėje. Viktoro Kapočiaus nuotrauka

IŠ AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS VEIKLOS

Popiežiui iš Lietuvos sugrįžus

ALTo pirmininkas Grožvydas Lazauskas gavo laišką iš Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadoriaus prie Šventojo Sosto Romoje Ray Flynn. Laiške rašoma: "Kaip Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadorius Šventajam Sostui, aš giliai domiuosi įvykiais Lietuvoje. Istoriniai ryšiai tarp Lietuvos ir Vatikano, o ypačingai ryšiai tarp Popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo ir Lietuvos, duoda ypatingą progą sekti tuos įvykius. Mes visada bendradarbiaujame su Vatikano autoritetais reikaluose, kurie liečia žmogaus teises ir religijos laisvę rytų Europoje.

Šventojo Tėvo kaktį įvykęs apsilankymas Pabaltijo kraštuose neabejotinai buvo didžiausias įvykis tiems kraštams po jų nepriklausomybės atstatymo. Kada aš kalbėjau su juo dvi dienas prieš jam išvykstant iš Romos, jis man pasakė, kad jam apsilankymas Lietuvoje buvo ilgai atidėta svajonė, kuri pagaliau išsipildė. Aš manau, kad tas įsitikimas, su kuriuo jis kalbėjo būdamas Lietuvoje, paliudija tą jo man pasakytą savo svajonę.

Jungtinių Amerikos Valstijų administracija remia pilną ir besąlygi išvedimą rusų karinių pajėgų iš Pabaltijo kraštų. Dirbdami su kitais kraštais, o tuo pačiu ir su Vatikanu, mes spaudėme rusus užbaigti kariuomenės išvedimą iš Lietuvos prieš rugsėjo 1 dieną. Mano įsitikinimų, buvo ne atsitiktinumas, kad išvedimas buvo užbaigtas dar prieš atvykstant Popiežiui. Jis atstovauja nenugalimą moralinę jėgą".

Pasirašė: Ray Flynn, Amerikos ambasadorius.

ALTo atstovų pasimatymai su Lietuvos prezidentu

Lietuvos Respublikos prezidentas Algirdas Brazauskas rugsėjo 27 d. New Yorke atskirai priėmė Amerikos Lietuvių Tarybos atstovus: ALTo narį Chicagoje žurn. Vytautą Kasnitą, New Yorko ALTo veikėjas Algirdą Sperauską ir Petrą Ažuolą.

Californijoje, Los Angeles ALTo skyriaus pirmininkas inž. Antanas Mažeika susitiko su prezidentu Brazausku ir jo palydovais, taip pat ir su Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadoriumi Lietuvai Darryl Johnson.

Latvių-rusų pasitarimai dėl kariuomenės išvedimo

JBANC'o pranešimu, 1993 m. rugsėjo 28-29 dienomis latvių-rusų pasitarimuose dėl kariuomenės išvedimo iš Latvijos, rusų delegacijos vadovas Sergei Zotov pareiškė, kad jei dar šiemet nebus susitarta dėl rusų reikalavimų pasilaikyti tris bazes, dėl rusų teisės į nuosavybę ir dėl pensijų rusų karininkams, tai išvedimas įvyks tik 1995 metais. Sergei Zotov taipogi pareiškė, kad pasitarimai būtų buvę sėkmingesni, jei Latvija dėl šių reikalų nebūtų dariusi spaudimo Rusijai

(nukelta į 4 psl.)

Turtas gražintas, kokios pasekmės?

Lietuvos Vyriausybė patvirtino sąrašą pastatų, gražinamų profesinėms sąjungoms. Šie pastatai atiduoti į specialų fondą veikiančioms ir besisteigiančioms profesijoms remti.

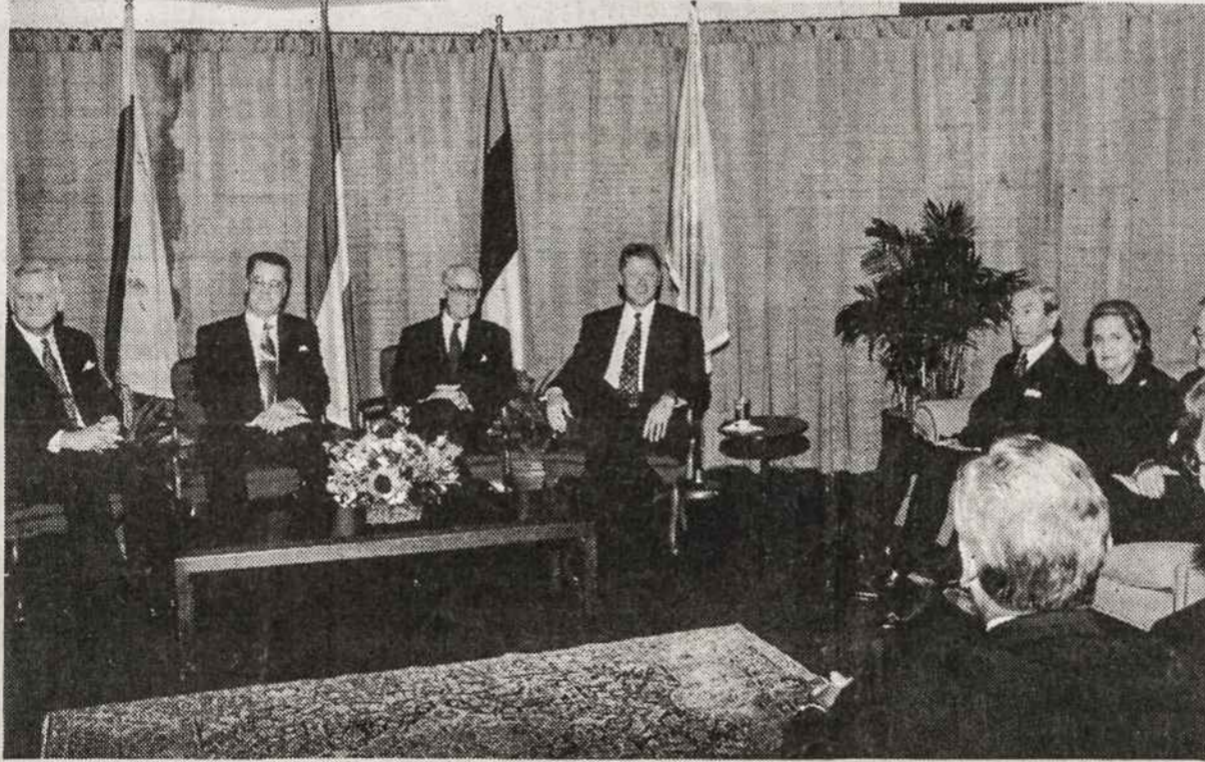
Iš viso sąrašė - 11 pastatų ir jų kompleksų, dalis profsąjungoms priklausiusių sanatorijų ir poilsio namų.

Buvusiems šeiminiškams gražinami Vilniaus koncertų ir sporto rūmai, Vilniaus ledo rūmai, Respublikiniai profsąjungų kultūros rūmai ant Tauro kalno, dalis viešbučio Latvių gatvėje, buvęs Profsąjungų kurortų valdymo tarybos pastatas ir garažai J. Jasinskio gatvėje, Kapitalinės statybos valdybos objektai Druskininkuose ir Palangoje, buvę Lietuvos laisvųjų profesinių sąjungų konfederacijos rūmai Vilniuje, kur dabar įsikūrę treji Seimo rūmai, taip pat Kauno darbo ir kultūros rūmų turto dalis.

Specialiai tam sukurtos komisijos perdavė pastatus iki spalio 1 d.

Akivaizdu, kad Lietuvos Vyriausybė savo "geros valios" parodymu nori atkurti sau lojalias profesines sąjungas, kurios egzistavo sovietmetyje.

Pasekmės gali būti skaudžios. Korupcijai įsigalėti aukštuose profsąjungų sluoksniuose atidaryti vartai, o apie dirbančiųjų interesų gynimą prieš vyriausybę, nebepagalinti kalbėti, juk Lietuvos vyriausybė tokia dosni profsąjungoms - atimta turta iš sovietinių profsąjungų išdalino kaip pyragą - pagal nuopelnus vyriausybei...

Baltijos valstybių ir JAV prezidentų susitikime JAV misijoje prie JT. Iš k.: Lietuvos Prezidentas A. Brazauskas, Latvijos — G. Ulmanis, Estijos — L. Meri, JAV — B. Clinton, JAV Valstybės dept. sekr. W. Christopher, JAV Ambasadorė M. Albright, JAV Nacionalinės saugumo tarybos atstovas A. Lake. Dangės Širvytės nuotrauka

LIETUVOS PREMIJERAS ATSAKO PLB PIRMININKUI DĖL MUITŲ

Gerbiamas pone Nainy,

Nuoširdžiai dėkoju už Jūsų laišką, pareikštas pastabas bei linkėjimus. Labai apgailestauju, kad rengiant naują nutarimą dėl muitų, nebuvo atkreiptas dėmesys į išveivijos interesus. Vyriausybė neturėjo jokio tikslo apsunskinti išveivijos bendravimą su Lietuva. Apskritai norėčiau bent trumpai paaiškinti mūsų naująją muitų politiką.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė nuo š. m. liepos 15 d. pradėjo įgyvendinti naują muitų politiką, reguliuojančią prekių importą ir eksportą. Ji parengta, vadovaujantis pasauline praktika ir standartais, atsižvelgiant į realią

Lietuvos ekonomikos situaciją, ūkio subjektų interesus. Nauja muitų politika iš esmės buvo teigiamai įvertinta Tarptautinio valiutos fondo ekspertų. Ja siekiama skatinti prekių eksportą iš Lietuvos ir sudaryti sąlygas įmonėms plėsti gamybą, kurti naujas darbo vietas. Atsižvelgta ir į importo reikšmę, plėtojant mūsų šalies konkurenciją.

Supranatame, jog naujas Lietuvos muitų režimas tobulintinas. Metų pabaigoje muitų tarifai ir apmuitinamų prekių sąrašai bus peržiūrėti siekiant juos liberalizuoti.

Prėjusią savaitę Vyriausybė, atsižvelgdama į išveivijos pagei-

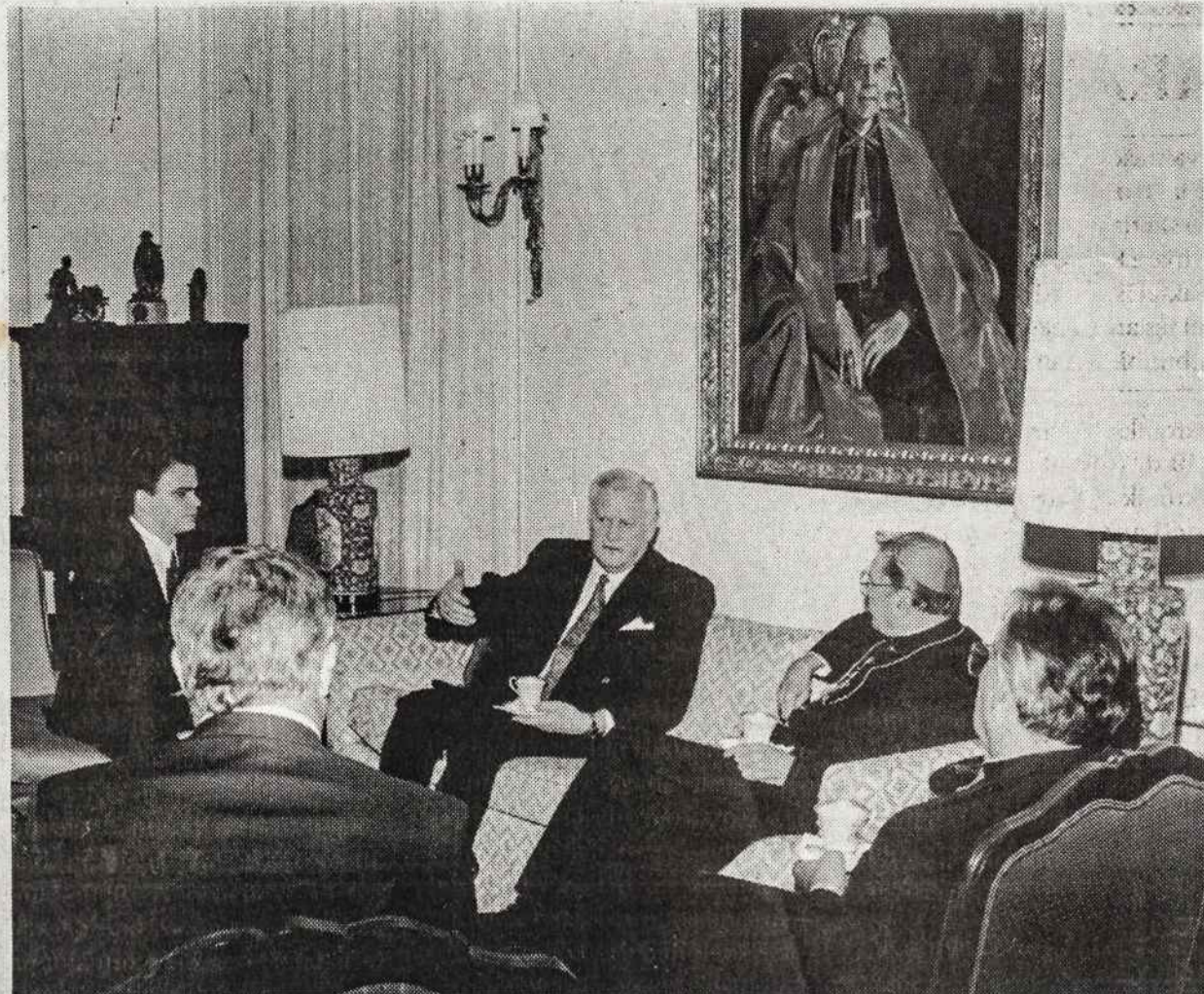
davimus, papildė š. m. liepos 9 d. nutarimą Nr. 518 žemiau pateikiamu 2.5.8 punktu:

"2.5.8. pašto siuntas (iki 30 kilogramų), kurias pristato valstybinė įmonė "Lietuvos paštas" arba ūkio subjektai, įregistruotieji Lietuvoje bei pagal savo veiklos pobūdį turintys teisę gauti siuntas ir sudarę sutartis su muitinės įstaiga.

Siunčiant pašto siuntas, galioja visi reikalavimai, kiek tai liečia daiktus (prekes), kurių įvežimas į Lietuvos Respubliką be atskiro leidimo yra draudžiamas, ir daiktus (prekes), kurių įvežimas į Lietuvos Respubliką yra apribotas".

(nukelta į 4 psl.)

Lietuvos Prezidentas A. Brazauskas svečiuose pas New Yorko kardinolą J. O'Connor dalinasi įspūdžiais iš Šv. Tėvo vizito Lietuvoje. Klausosi vertėjas D. Sužiedėlis, vysk. P. Baltakis, OFM ir S. Velonskis. Dangės širvytės nuotrauka

AR VISI PABĖGĖLIAI NUO STALINO BUVO NACIŲ KOLABORANTAI?

Advokato Povilo Žumbakio komentarai, skaityti Chicagoje spalio 3 d. per "Amerikos lietuvių radijo" prgramą, kuriai vadovauja Anatolijus Šlutas.

-o-

Jau esu keletą kartą komentavęs apie Office of Special Investigations (OSI), t. y. JAV Teisingumo Skyriaus agentūrą. Tai yra pasaulyje išgarsėjusi Amerikos Teisingumo (vadinama "Nacių gaudymo") įstaiga.

Per visą savo gyvavimo istoriją OSI viršininkai, istorikai, jų draugai ir sovietų propaganda Demjanjuk vadino Ivan Žiauruiju, Treblinkos žudiku. Šis jo pravardžiavimas rėmėsi OSI kaltinimu, kad jis yra būtent tas sadištas žudikas. OSI rėmėsi jiems naudingais dokumentais, daugumoje gautais iš KGB.

Šiemet Izraelio vyriausias teismas kategoriškai atmetė šį kaltinimą prieš Demjanjuk ir leido jam grįžti į Ameriką, iš kur jis buvo išvežtas prieš septynerius metus — surakintas — kaip tas Ivan Žiaurasis.

Amerikos apeliacijos Teismas privertė JAV valdžią priimti poną Demjanjuk atgal į Ameriką. OSI ir jų kolegos visais būdais bandė paveikti teismą, kad neleistų jam grįžti namo. Šiuo metu Apeliacijos Teismas dar sprendžia ar grąžinti Ivan Demjanjuk iš jo neteisėtai atimtą Amerikos pilietybę.

Neaišku, ar Apeliacijos teismas atleis OSI pareigūnams už jų nešvarią praktiką ir dokumentų nuslėpimą nuo gynybos ir teismų.

Mūsų tarpe, ypač mūsų vadų ratelyje Vakaruose yra sakoma, kad OSI veikla mums nėra aktuali. Praėjo tie laikai, kai mūsėčiai turėtų bijoti. Lietuva dabar yra laisva. Kai kurie savo rėmėjams tvirtina, kad OSI yra jau užsidariusi. Bet tai yra netiesa.

OSI yra ne tik neužsidariusi, bet šiuo metu veikia daug aktyviau, negu bet kada per 14 savo gyvavimo metų. Jos veikla kasmet darosi daugiau 'desperatiška', nes praėjo tiek metų, o jie negali surasti tikrų nacių, tik senukus, kurie, esant sunkiom pokačinėms sąlygom, gal neteisingai atsakė į kokią anketą. Kas mums turėtų būti aktuali — tai OSI naujas dėmesys, nukreiptas beveik vien tik prieš lietuvius.

Bet atrodo, kad mūsų vadukams tai nesudaro didelio rūpesčio...jie turi daug svarbesnių reikalų, ypač platesnių politinių uždavinių.

Mūsų kairieji ir kitos suinteresuotos grupės yra sudarę mitą, kad OSI mums nedaro žalos, mūsų istorijai ir net šiandieninei Lietuvos tarptautinei padėčiai. Jie nesupranta arba nenori suprasti OSI daromos žalos. O gal jie turi ir kitų motyvų.

Istorinė žala ir tos žalos pasekmės prasidėjo net prieš OSI įkūrimą, kai buvo pradėta akcija Amerikos Atstovų rūmuose — apklausinėjimai nacių klausimu. Tiems apklausinėjimams dirgavo Elizabeth Holtzman. Tuomet mes nekrepėme jokio dėmesio. Ir tada mūsų vadukai turėjo daug svarbesnių užsiėmimų — dažniausiai tai kovoti prieš kitus vadukus.

Antrasis, praktiškai pirmasis administratoriaus, OSI direktorius, Alan Ryan, Jr., užmezgė bendradarbiavimo ryšius su sovietų agentais Maskvoje, pasitraukė iš pareigų ir parašė knygą "Ramūs kaimynai" ["Quiet Neighbors"], kurios pagrindinė idėja yra tęsiama OSI propagandistų jau 10 metų su viršum.

Ryan tezę: Amerika per neapdairumą ar kokios subtilios klasotos metu įsileido tūkstančius antikomunistų. Išvada: kas buvo prieš sovietus antrojo karo metu, turėtų būti laikomas nacių kolaborantu. Pagal Ryan, tie kolaborantai iš Rytų Europos kraštų — tuo metu Sovietų Sąjungos "globoje" gyvena ramiai, prisidėję normaliais imigrantais, naujais amerikiečiais. Amerikoje jų tikrai turėtų būti virš 10,000. Juos reikia surasti, atimti jiems pilietybę, deportuoti... Amerikos

Neseniai OSI draugai ir jų kolegos Lietuvoje teršė mūsų krašto vardą už vadinamą buvusių nacių reabilitavimą, kurie, atseit, sugrįžę iš Sibiro gulagų, norėjo atgauti Lietuvos pilietybę privilegijas.

spauda priėmė tą tezę panašiai kaip savo laiku, buvo priimtas Šventas Raštas. (Kai, girdi, tėvai valgė neprinokusias vynuoges, o vaikams dantys atšipo).

Kodėl toks teigimas mums kenkė?

Sovietų propagandistai, kaip rodo Lietuvos KGB archyvo dokumentai, visais būdais bandė suteršti Amerikos lietuvių vardą. Ne tik mūsų veikla, bet net pats egzistavimas komunistams buvo įrodymas, kad Stalinas Lietuvoje buvo nepageidaujamas. Tokia propaganda leido sovietams kurti nepasitikėjimą tarp išėivių ir tautiečių Lietuvoje bei mūsų kaimynų Amerikoje.

Tokia neteisinga informacija ypač kenkė mums JAV spaudoje, politikierų ir vadų tarpe. Kurio ramiu kaimynu galima pasitikėti? Kuris kokios delegacijos atstovas, reikalaujantis laisvės Lietuvai, yra vienas iš tų "ramių" nacių? O kai reikėjo, buvo net tokių žmonių, kurie priminė Amerikos atstovams, kas dalyvavo rezistencijoje arba drįso kritikuoti OSI veiklą. Skaudu, bet net mūsų pačių darbuotojų tarpe Washingtone atsirado žmonių, kurie nebijojo apšmeižti savuosius vien dėl to, kad įgauti pasitikėjimą kai kurių politikierių įstaigose.

Neseniai OSI draugai ir jų kolegos Lietuvoje teršė mūsų krašto vardą už vadinamą buvusių nacių reabilitavimą, kurie, atseit, sugrįžę iš Sibiro gulagų, norėjo atgauti Lietuvos pilietybę privilegijas.

Tie patys propagandistai paskelbė pasauliui, kad Lietuvoje yra reabilituota 30,000 nacių. Kiti jų draugai tą skaičių padaugino: Lietuvoje visas privilegijas atgauna net 70,000 nacių kolaborantų. Visa tai buvo taikyta prieš Vytautą Landsbergį, prieš Lietuvos sugrįžimą į pasaulio demokratiškų kraštų tarpą. Tie kaltinimai stebuklingai aprimo, laimėjus Brazauskui, o "klaidų" reabilitavimo procedūroje terado tris ar penkis, ir tai abejotino lygio padarytas klaidas. Kur dingo tie 69,995? Be abejo, gyvena ramiai savo kaimynų tarpe "fašistinėje" Lietuvoje...

Tas "ramiųjų kaimynų" šmeižtas neseniai pasirodė, Amerikos Seimui apklausinėjant lenkų kilmės generolą John M. Shalikashvili. Buvo sprendžiamos jo galimybės patekti į aukščiausią Amerikos gynybos vietą. Jo tėvas buvo šmeižiamas už karinę veiklą antrojo karo metu, nes jo dalinys buvo nacių administracinėje sistemoje. Už tėvų klaidas — tikras ar išgalvotas — OSI draugai gali netiesiogiai kaltinti jų vaikus.

Jeigu dar kam nors kyla klausimas, kiek yra padaryta žalos ir kaip yra iškraipyta mūsų istorija, štai puikus pavyzdys:

Amerikos konservatorių vieno iš svarbiausių leidinių "The American Spectator", redaktorių spalio mėnesio vedamajame, komentuoamas apie istorinį neišsilavinimą, rašo:

"(Bill Clinton), bandydamas užspelnyti taškų ("trying to score big points") nominuodamas Gen. John Shalikashvili būti sekančių Amerikos Vyriausiu Karo Štabo nariu, priminė, kad (generolo biografija) yra gražus Amerikos gyvenimo pavyzdys ('a great American story')". Toliau redaktorius pamini, jog generolas buvo aštuonių metų, kai su tėvais išvyko į Vakarais, bėgo nuo sovietų... ir prideda savo tendencingą komentarą:

"Bet kas su puse smegenų turėtų suvokti kai ką nenormalaus ("smelled something fishy"), nes ("inasmuch") bet kas, bandydamas bėgti į Vokietiją 1944-tais metais, turėjo turėti kolaboravimo (su naciais) motyvų, ir jo tėvas tokius (motyvus) turėjo".

Nejaugi visi, kurie bėgo nuo Stalino žudikų, buvo nacių kolaborantai? Ar tai nėra žiaurus istorijos iškraipymas? Ar galima sakyti, kad visi, kurie bėgo nuo nacių į Sovietų Sąjungą, buvo Stalino kolaborantai? Jeigu taip, kas pasakytų ar jie nebūtų mūsų intelektualų vadinami "anti-semitais"?

Karo metu, kai žmonių masės buvo žuđomos dviejų žiauriausių jėgų, jų pasirinkimas bėgti nuo meškos į vilko nasrus nereikšė meilės vilkiui, nereikšė net jokio pasitikėjimo. Daugumas žmonių bėgo, manydami ir

tikėdami, kad Amerikos kariuomenė juos išlaisvins, kad amerikiečiai neleis žvėriškai raudonajai armijai užimti pusę pasaulio — kaip leido Hitleriui užkariauti pusę Europos.

Toks miglotas galvojimas buvo ilgai propaguojamas OSI įstaiigos. Mes tos žalos dar nepradėjome suvokti.

Ar mūsų organizacijos reaguos į tokius pasisakymus? Ar mūsų švietieji intelektualai reaguos į savo kolegų intelektualų šmeižtą? Ar pagaliau bandys išnaudoti Demjanjuk iškeltą OSI nešvarią veiklą išvalyti OSI veiklos procedūrą? O gal tam nėra laiko, gi

tiek darbo, tiek konferencijų, tiek ... daug tos veiklos... tiek suvažiavimų...

O OSI veikėjams šiemet kaip nesiseka, tai nesiseka. Net garsioji OSI steigėja, Elizabeth Holtzman, pakliuvo į savo nešvarios veiklos pinkles, kandidatuodama į New Yorke į politinę poziciją. Nuostabu, kad nebegalėdama pasiaiškinti už savo "klaidas", Holtzman sugrįžo prie visados naudingos strategijos: balsuokite už Holtzman, nes ji yra garsioji nacių persekiotoja. Gal kas nors jos paklausė, bet ne virš 60 nuošimčių balsuotojų. Elizabeth Holtzman pralaimėjo rinkimus, paskendusi skandaluose.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose. Advokatas kalba ir lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. Tel. 203 651-0261.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidošanas. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidošanas. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoje vietoje - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaiga kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LIETUVIŲ KULTŪRINĖ RADIJO PROGRAMA "AUŠRA". WINC-FM 90.5, Worcester, MA. Sekmadieniais 8-9 val. vakaro, Eduardas Meilus, Jr., 70 Curtis St., Auburn, MA 01501. Tel. 508 753-7232

NEW YORK-NEW JERSEY-Laisvės Žiburys, sekmadieniais 9-10 val. ryto WNWK105.9 FM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 769-3302.

KOLODNY&KOLODNY: Virginija Kolodny, lietuviškai kalbanti advokatė, 11 Park Place, Room 905, New York, NY 10007. Tel. 212 349-7771. Nelaimių ir susidūrimų atvejai, namų pardavimas, testamentai, išnuomojimai, kondominijumų reikalai. Turi leidimą praktikuoti New Yorko valstijoje.

NEW JERSEY, NEW YORK - "Music of Lithuania" programa, vedama anglų kalba iš Seton Hall Universiteto stoties, 89.5 FM banga, girdima sekmadieniais nuo 12 iki 1 val. popiet. "Lietuvos atsiminimai" programa iš tos pačios stoties, girdima sekmadieniais nuo 1 iki 2 val. popiet. Dr. J. J. Stukas - direktorius, 234 Sunlit Dr., Watchung, NJ 07060. Tel. 908 753-5636.

MARIA JUZAITYTĖ - LEVIN, lietuvių advokatė, patarnauja visuose teisiniuose reikaluose. Kalba ir lietuviškai. 325 Broadway, Suite 504, New York, N.Y. 10007. Tel. 212 962-5810.

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

**Kasolino
MEMORIALS**
66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326-1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTĖLĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALĖ -

**KVEČAS
JONAS
1933 + 1976**

VYTIS KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA

- LĖKTUVAI
  - LAIVAI (CRUISES)
  - TRAUKINIAI (AMTRAK)
  - AUTOBUSAI
  - NUOMOJAMOS MAŠINOS
  - VIEŠBUČIAI
  - IDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS
- GRUPINĖS KELIŲNĖS Į LIETUVĄ**
MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELEMIS
JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ
PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA
VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
2129 KNAPP STREET
BROOKLYN, N. Y. 11229
TEL.: 718 769 - 3300, FAX 718 769 - 3302

Kauno darbininkai protestuoja Vilniuje prie Vyriausybės rūmų. Viktoro KAPOČIAUS nuotrauka

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Vienybė kritišku momentu

Praėjusioji savaitė sukrėtė ne tik Rusiją, bet ir visą pasaulį. Kai branduolinių ginklų turinčioje šalyje išliepsnoja karinis konfliktas, visos šalys sukrūta, nes tai paliečia ir jų stabilumą.

Lietuvai, Latvijai ir Estijai bet koks politinis nestabilumas Rusijoje reiškia labai daug - tai ir karinė grėsmė, tai ir politinio kurso galimas pasikeitimas Baltijos šalių atžvilgiu, tai ekonominių santykių galimas nutrūkimas.

1991 m. rugpjūčio pučo metu, kai Vilniaus Šiaurės kariniame mieste jau už sovietų tankų varikliai ir Lietuvos laisvės pakibo ore dėl visiškos priklausomybės nuo įvykių Rusijos sostinėje, tik tada lietuviai suprato, kad šiuo momentu jie yra beveik bejėgiai. Beliko tik stebėti Maskvą ir melstis. Rugpjūčio pučas Maskvoje nepavyko, todėl ir tankų varikliai Šiaurės mieste užgeso.

Užgeso ilgam, kadangi šiandien nebėra Rusijos Šiaurės karinio miestelio Vilniuje. Tada, tuo sunkiu momentu Baltijos šalys suprato, kad pirmuoju pučtu taikiniu po Maskvos, taps nepaklusnioji Lietuva. Latvija ir Estija galėjo tik stebėti įvykius. Tos tvirtosios Pabaltijo pozicijos tada nebuvo, nes visos trys šalys buvo okupuotos.

Dabar Lietuva laisva nuo Rusijos kariuomenės. Tačiau tenka abejoti ar praėjusioji savaitė įvykiai neišaukė kai kuriuose Estijoje ar Latvijoje stoviniuose Rusijos kariuomenės daliniuose tankų variklių užgeso. Ar tai nebuvo auksinė proga "apginti rusakalbių teises" Pabaltijo šalyse? Galime konstatuoti faktą, kad Rusijos kariuomenė parodė visišką paklusnumą Rusijos Prezidentui B. Jelcin. Tačiau tas pavojus Estijoje ir Latvijoje dėl to nebuvo sumažėjęs.

Tenka pastebėti, kad Lietuvo-

je toks pavojus taip pat išliko, nes Rusijos kariuomenės įėjimas į Lietuvos teritoriją apsiriboja vienos ar dviejų valandų laikotarpiu. Todėl keista atrodo Lietuvos vyriausybės pozicija, pagal kurią Lietuvos stalininkai jau stato Rusijos kareiviams butus Kaliningrado srityje. Ar tai ne minų dėjimas prie Lietuvos artimiausio pasienio?

Praėjusio savaitės kietosios linijos šalininkų pučas Maskvoje išaukė kolektyvinę Pabaltijo šalių reakciją. Spalio 4 d. visi trys Pabaltijo šalių prezidentai pasirašė bendrą pareiškimą dėl krizės Maskvoje, kuriame sakoma: "Pabaltijo valstybės su dideliu susirūpinimu sekė komunistinių ekstremistų bandytą įvykdyti perversmą Maskvoje, dėl kurio Rusijoje buvo žmonių ir netekusių gyvybės, ir sužeistų. Pabaltijo valstybės tiki reikalingu remti prezidento Jelcin politiką, organizuojant laisvus ir demokratinius rinkimus ir paspartinant vykdomas reformas. Sukūrimas Rusijoje demokratiškų institucijų ir totalitarinės konstitucijos pakeitimas demokratiška pagelbės sustiprinti pastovumą Pabaltijo ir šiaurės rajonuose ir visoje Europoje. Mūsų nuomone, prezidento kova Maskvoje dėl valdžios yra kova tarp demokratiškai išrinkto prezidento ir nusistačiusių prieš demokratiją valdžios institucijų..."

Pareiškimą pasirašė Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas, Latvijos prezidentas Guntis Ulmanis ir Estijos prezidentas Lennart Meri. Šiuo savalaikiu labai svarbiu pareiškimu Pabaltijo šalių prezidentai parodė ne tik savo pritarimą ir paramą Rusijos prezidentui B. Jelcin, bet ir trijų šalių vieningumą kritišku momentu. Tai buvo ne tik parama už Jelcin pagalbą kritiškais Pabaltijo šalims momentais, bet ir principinis Pa-

SEMINARAS KGB-STAMS

Nuo redakcijos: Lietuvos savaitraščio "Naujasis Dienovidis" Nr. 35 ir Nr. 36 (1993 m. rugsėjo 13 ir 20 d.) atspausdintas unikalus ir slaptas dokumentas - KGB 5-ojo skyriaus viršininko E. Baltino pranešimas, skaitytas 1986 m. seminare KGB darbuotojams. "Darbininko" redakcija supranta, kad faktai išdėstyti šiame pranešime domina laikraščio skaitytojus, todėl tęsiame dokumento perspausdinimą šiame ir ateinančiuose "Darbininko" numeriuose.

3

Žinoma, tai tik schematiškas šios svarbios problemos dėstymas. Ją sprendžiant gali būti tam tikri konkretūs niuansai, aplinkybės, situacijos. Labai svarbu kūrybiškai tai išnaudoti. Manychiau, tik taip galėsime užmegzti operatyvinius žaidimus, perimti ryšio kanalų, išsiaiškinti ideologinės diversijos kryptis.

Viena svarbiausių respublikos Komiteto užduočių — nelegalios antitarybinės spaudos likvidavimas. Nereikia aiškinti, kad ši klerikalų-nacionalistų veiklos forma daro daug politinės žalos, taip pat negatyviai veikia operatyvinę padėtį.

Pirmasis nelegalus leidinys "Lietuvos katalikų bažnyčios

baltijo vienybės parodymas.

Tai vienas svarbiausių momentų Pabaltijo šalių politiniame bendradarbiavime. Momentas, kurio nebuvo nei 1940 metais, nei kovojant už nepriklausomybę 90-aisiais. Tik laikantis šios vienybės krypties, Pabaltijo šalys užtikrins savo nepriklausomybę, pasieks, kad visa Rusijos kariuomenė paliktų Baltijos šalių teritoriją.

kronika" pasirodė 1972 m. kovo 19 d. (sekant "Einamųjų įvykių kronika", kurią leidžia Maskvos antitarybiniai elementai). Vėliau, 1975 m., pasirodė "Aušra". Nuo to laiko pasirodė dar per 10 nelegalių leidinių, kurie buvo uždaryti, nuteisiant jų leidėjus. Dabar dar tęsiasi "Aušros" ir "Kronikos" leidimas, nors nuo 1973 m. buvo likviduoti 29 spaudos taškai, kuriuose buvo gaminami ir dauginami nelegalūs leidiniai už šią priešišką veiklą nuteisti 25 objektai (6 iš jų — per miliciją ir Prokuratūrą), o 66 panaudotos įvairaus pobūdžio profilaktinės priemonės. Konfiskuota daugimmo technikos, spausdavinio šrifto, daugiau nei 5 tūkst. egz. antitarybinių dokumentų.

Tačiau visos išvardintos ir daug kitų aktyvių priemonių, tarp jų pagrindinių inspiatorių bei organizatorių Svarinsko ir Tamkevičiaus areštai, nesunkiai Kronikos. Tai paaiškinama tuo, kad po pirmų kronikininkams suduotų smūgių jos leidėba atsidūrė siauru ir fanatiško būrelio rankose. Kadangi jie buvo labai atsargūs ir laikėsi griežiausios konspiracijos, buvo ne-

įmanoma sukurti operatyvinių priėjimų, t. y. surasti patikimos agentūros jų aplinkoje, taip pat įvesti mūsų agentų į jų tarpą. Nuo 1981 m. kiekvienas "Kronikos" numeris buvo ruošiamas tik persiuntimui į Vakarų ir respublikoje buvo platinamas tik po to (ir tik vienetai), kai apie jo atsiradimą Vakaruose pranešdavo radijo stotys. Tenka pasakyti, kad tokia taktika yra iki šiol. Toks ilgas "Kronikos" leidimas iš dalies paaiškinamas tuo, kad dėl kai kurių politinių priežasčių beveik trejiems metams užsitęsė "Tikrųjų teisių gynimo komiteto" likvidavimas, dėl ko Svarinskas ir Tamkevičius spėjo pasirinkti ir paruošti patikimus asmenis, kurie jų arešto atveju galėtų toliau leisti "Kroniką". Dėl šių priežasčių nepavyko išsiaiškinti tiesioginių "Kronikos" organizatorių ir leidėjų, teistų už šią veiklą 1973-1985 m.

Kalbant apie "Kroniką", išeinančią paskutiniu metu, po Svarinsko ir Tamkevičiaus arešto, reikia pasakyti, kad jos periodikumas sumažėjo iki 4 numerių per metus. Šie numeriai, lyginant su ankstesniais, truputį silpnesnio turinio, t. y. apibendrinantys straipsniai paviršutiniškesni, jų sumažėjo. Dabar "Kronikoje" daugiausia spausdinama kunigų-ekstremistų, religinių fanatikų pareiškimai ir skundai, taip pat neteisėti reikalavimai, tendencingai ar iškreiptai pasakojama apie tarybinių organų neteisėtus veiksmus,

taikomus atskiriems klerikalams, pranešama apie kratas, kurias vykdo KGB, MVD ar Prokuratūra, puolami pedagogai, auklėjantys jaunimą ateizmo dvasia, taip pat publikuojami klerikalų ir nacionalistų, atliekančių bausmę, laiškai ir panašūs tekstai.

Nelegalus leidinys "Aušra" pagal savo turinį skirtas inteligentijai. Jos periodikumas iki praėjusių metų buvo 5-6 numeriai per metus. 1985 m. išėjo tik vienas numeris, datuotas vasario mėnesiu. Š. m. sausio mėn. "Kronikos" 69 numeryje minima, kad išleistas 48-as "Aušros" numeris, nors kol kas jis niekur nepasirodė. Kaip ir "Kronika", "Aušra" respublikoje praktiškai neplatinama.

Turimos medžiagos analizė leidžia spėti, kad abiejų šių, tarp savęs susijusių klerikalų-nacionalistų darbas, ką liudija agentūrinių-operatyvinių ir techninių veiksmų rezultatai, taikyti kai kuriems tyrimo objektams, taip pat abiejuose leidiniuose talpinama ta pati medžiaga, leidybai naudojamos tos pačios priemonės, beveik tuo pat metu leidiniai pasirodo Vakaruose ir kai kurie kiti požymiai.

Tarp kita ko, 1985 m. rugpjūčio 25 d. antitarybinės radijo stotys pranešė, kad užsienyje atsirado nelegalus leidinys "Juventus Akademia", kurio apimtis — 25 mašinraščiai, datuoti 1985 m. vasario mėnesiu. Jo leidėjas — lyg tai respublikoje sukurta pagrindinė organizacija "Lietuvos Jaunimo Sąjunga". Jokių duomenų apie šio laikraščio platinimą Lietuvoje, taip pat apie "LJS" egzistavimą negauta. Kai kurie klerikalai ir nacionalistai šį radijo stočių pranešimą sutiko įtariai ir laikė, kad "Juventus Akademia" yra KGB darbas. Savo ruožtu mes manome, kad minėtas kūrinys ir vadinamoji "LJS" gali būti sufabrikuota lietuvių nacionalistų užsienyje. Vis tiek reikia turėti galvoje, kad tokį leidinį, kaip jau yra pasitaikę anksčiau, galėjo išleisti vietinė antitarybinė grupė, todėl visi signalai apie priešiškas grupes, ypač tarp jaunimo, turi būti kruopščiai tikrinami, turint galvoje ir minėtą leidinį.

Po 1983 m. įvykdytų represinių priemonių, taip pat viso komplekso profilaktinių priemonių nelegalios spaudos leidėjai

(nukelta į 4 psl.)

REIKALAUJAME SUDARYTI
SĄLYGAS SAVALAIKIAM
APMOKĖJIMUI UŽ PAGAMINTĄ
PRODUKCIJĄ IR ĮDĖTĄ DARBĄ

Kauno darbininkai Vilniuje prie Seimo rūmų. Viktoro Kapočiaus nuotrauka

DARIUS IR GIRĖNAS

JŲ SKRYDŽIO
60 METŲ
SUKAČI
PRISIMENANT

16

PAULIUS JURKUS

Darius kuria savo bendrovę

Su skraidančiu orkestru Darius aplankė Binghamtoną, Allentowną, Wilkes-Barre ir dar keletą Pensilvanijos vietovių. Po mėnesio bendrovė subankrutavo. Darius pardavė savo lėktuvą WACO.

1927 m. buvo surengtos skridimo greičio rungtynės per visą Amerikos kontinentą iš New Yorko į Spokane, WA. Grįžęs Chicagą, jis susitarė su vienu aerodromo viršininku, kad šis jam paskolins lėktuvą varžybam. Jei Darius laimėtų, tai dovaną pasidalintų pusiau. Pirmoji premija buvo 10,000 dol. Į šias rungtynes Darius su kitu lakūnu mechaniku išskrido 1927 m. rugsėjo 17 d. iš New Yorko Roosevelt Field aerodromo. Apie vidurdienį prasidėjo jų vargai, — išsijungė alyvos vamzdžiai, alyva pradėjo tekėti laukan. Šis gedi-

mas privertė Darius nusileisti Pensilvanijos kalnuose. Besileidžiant nepritaikytoje vietoje, propeleris užkliudė akmenį ir nulūžo. Reikėjo įsigyti naują propelerį, susitaisyti lėktuvą. Pakilti vėl buvo sunku, nes nebuvo geros aikštės lėktuvui įsibėgėti. Pasistūmėję lėktuvą, šiaip taip nuo vienos kalno viršūnės pakilo. Po valandos ėmė gesti lėktuvo motoras, užėjo audra ir perkūnija. Nusileido Bryan, Ohio. Teko ten ir nakvoti. Kitą dieną šiaip taip pasiekė Chicagą. Dėl lėktuvo trūkumų jis turėjo pasitraukti iš tų lenktynių.

1928 metų sausio mėnesio pradžioje su kitu amerikiečiu C. Jordan South Bend, Indiana, įkūrė bendrovę South Bend Airways, Inc., išleido 100 akcijų po 100 dol.

Aerodromui išsinuomavo 40

akrų žemės plotą. Bendrovės tikslas buvo: savo lėktuvais vežioti keleivius, oro pašta, siuntinius, įrengti dirbtuves lėktuvams taisyti, mokyti norinčius skraidyti, fotografuoti iš aukštai įvairius vaizdus.

Darius už 2800 dol. pirkė naują dvivietį lėktuvą "Pheasant". Iš Memphis, MO. Darius pats atskrido į South Bend miestą. Bet gražios sąvjonės taip lengvai nesipildė. Su tuo lėktuvu vežė keleivį. Stepas buvo priverstas nusileisti žemai. Toliau negalėjo skristi ir dar turėjo žemiau nusileisti. Teko nusileisti skersai kelio tarp telefono ir elektros vielų. Stepo net kojos išlindo per lėktuvo dugną. Buvo nulauztas vienas lėktuvo sparnas ir sugriautas liemu. Darius buvo prakirsta kakta.

Gretimas miestelis prie Michigano ežero šventė Liepos 4-tąją. Pakvietė Darius paskraidyti ir lėktuvu padaryti figurą. Sudužus jo lėktuvui, Stepas turėjo pasiskolinti kitą lėktuvą. Darius sėkmingai darė visokias kilpas, bet nusileido per žemai. Atliekant vieną kilpą, lėktuvas užkliuvo už telefono stulpo.

Tuo metu jis parašė laišką Lietuvon, savo eskadrilės vadui majorui Paseckui ir paprašė, kad jį paleistų į atsargą. Darius rašė, kad jis Amerikoje daug skraido ir nori aviaciją pritaikyti komer-

ciniams reikalams. Tai būsią Lietuvai labai naudinga. Į atsargą jis buvo paleistas 1928 m. balandžio 28 d.

Pirmieji sumanymai
skristi Lietuvon

Stepas jau 1928 metų pavasarį kalbėjo, kad reikia skristi per Atlantą. Pirmiausia jis prikaltėjo savo svainį Našlėną, kuris karo metu tarnavo Amerikos kariuomenėje ir truputį nusimanė apie lėktuvo valdymą. Jau buvo sutarę, kad Našlėnas pirsks lėktuvą ir prietaisus, o Darius juos valdys. Stepas rengėsi svainį gerai išmokyti, kaip reikia lėktuvą valdyti. Tačiau Našlėno žmona savo vyrą perkaltėjo, kad jis esąs menkas lakūnas ir prašė atsižadėti lėktuvo pirkimo.

Darius savo sudaužytą lėktuvą sumontavo iš naujo. Pirkė tikrai sparnus, o kitas dalis pats padirbo. Tokiu atstatytu lėktuvu keleivių negalėjo vežioti, bet pats dar skraidė, paskui pardavė už 500 dol.

1929 metų pavasarį jis prikaltėjo Amerikos atsargos leitenantą Turskį skristi Lietuvon. Turskis dvejus metus lankė Amerikos karo aviacijos mokyklą, Chicagos universitete studijavo matematiką ir chemiją. Skridimą jis planavo visus metus, bet neturėjo lėktuvo.

Šį savo sumanymą laikė pastalpyje, bet kažkoks Darius draugas pasiuntė į Lietuvą telegramą, kad Darius atskrenda į Kauną drauge su žymiuoju boksininku Žukausku-Sharkiu, rašė, kad galima laukti Velykų antrą dieną. Lėktuvus nutūps 6 valandą ryto Kauno rotušės aikštėje.

Nežinia, kas tą išdaigą iškrėtė, bet nurodytą dieną ir valandą rotušės aikštėje laukė būrys kaudniečių.

Suorganizuoja klubą

Darius vis nerimo: suorganizuoti aviacijos klubą lietuviams ir jį pavadinti: Vyties Aviacijos Klubas — Knights Aviation Club.

Pradžioje turėjo 10 narių, paskui jau 32. Darius, prie klubo pinigų prisidėjęs savo pinigus, dar pasiskolines iš seserį, užsakė mokomąjį lėktuvą su dvigubais valdymo įtaisais. Lėktuvą vadinosi Eagle Rock — erelio uola. Klubas įsitaisė net savo aerodromą.

Reikėjo skristi prieš stiprų vėją. Vieta buvo kalnuota, ir lėktuvus negalėjo tiek pakilti, kad perskristų kalnus. Pakilus vos 400 pėdų, lėktuvas staiga ėmė leistis žemyn. Darius didelį vargą vėl lėktuvą iškėlė, bet šis vėl ėmė leistis. Kelis kartus taip šokinėdamas lėktuvus nusi-

leido į nelygią vietą kalnuose ir nusilaužė sparnus bei propelerį. Lėktuvo pataisymas atsiėjo 1000 dol. Seserys vėl pagelbėjo, atsiuntė pinigų, kad jis iš Colorado Springs galėtų grįžti į Chicagą. Ir grįžtant lėktuvus vis gedo.

1929 m. birželio 30 d. Chicago: surengta pirmoji lietuvių aviacijos diena. Užėjo lietus ir audra, žmonių susirinko tik kokia 500. Buvo pasamdyti ir dideli lėktuvai, bet jais neteko skraidyti. Tik vienas Darius su nauju lėktuvu — Erelis uola pavežiojo apie 30 žmonių.

Liepos mėnesio pabaigoje du mokiniai be Darius žinios sėdo į lėktuvą — Erelis uola ir sumanė vieni paskraidyti. Pakilo 3000 pėdų aukšty. Padarė kelias figūras ir, besileidžiant 200 pėdų aukštyje, nepakankamai pasuko vairą posūkiui ir lėktuvus be kontrolės krito. Skridusieji lėktuvą visai sudaužė, ir patys buvo sužeisti.

Su ta nelaimė žuvo ir lietuvių aeroklubas. Iš klubo pasitraukė pats Darius dėl tarnybos ir dėl pablogėjusios sveikatos.

Pasireiškė džiova

Darius plaučiai buvo silpni. 1924 metais dar sirgo pleuritu, du kartus buvo kritęs su lėktuvu, darbas nuolat buvo įtemptas.

(Bus daugiau)

— Arvydai Žygiui, Kauno Vytauto Didžiojo universiteto profesoriui ir ateitininkų federacijos pirmininkui, Šiaulių inžinierių namuose iškilmingai įteikta filosofo prof. Stasio Salkauskio premija. Premiją įsteigė Lietuvos kultūros fondo Šiaulių krašto taryba.

— Detroit, MI, Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos dabartinės bažnyčios ir Kultūros Centro 20 metų sukaktis iškilmingai paminėta rugsėjo 18 d. Dalyvavo ir išeivijos lietuvių vyskupas Paulius A. Baltakis, OFM.

— Prof. dr. Jonas Račkauskas rugsėjo 24 d. išvyko į Vilnių dalyvauti Centrinės Europos Mokslinių Bibliotekų ir Informacijos konferencijoje, pasitarti dėl naujos vientomės Lietuvos Istorijos rašymo eigos bei nustatyti gaires tolimesniam jo vadovaujamo Lituanistikos Tyrimo ir Studijų centro bendradarbiavimui su Lietuvos mokslinėmis įstaigomis. Prieš grįždamas į Chicago, porai dienų sustos Vokietijoje pasitarti su Vokietijos Lietuvių Kultūros Instituto vadovybe.

— "Logos", religijos, filosofijos ir meno žurnalas, 1993 m. šeštąsias numeris išėjo iš spaudos. Šis numeris skirtas popiežiui Jonui Pauliui II. Atspausdinti įvairaus žanro Šv. Tėvo raštai. Pagrindinis šio "Logos" numerio mecenatas — prel. Jonas A. Kučingis, Los Angeles, CA.

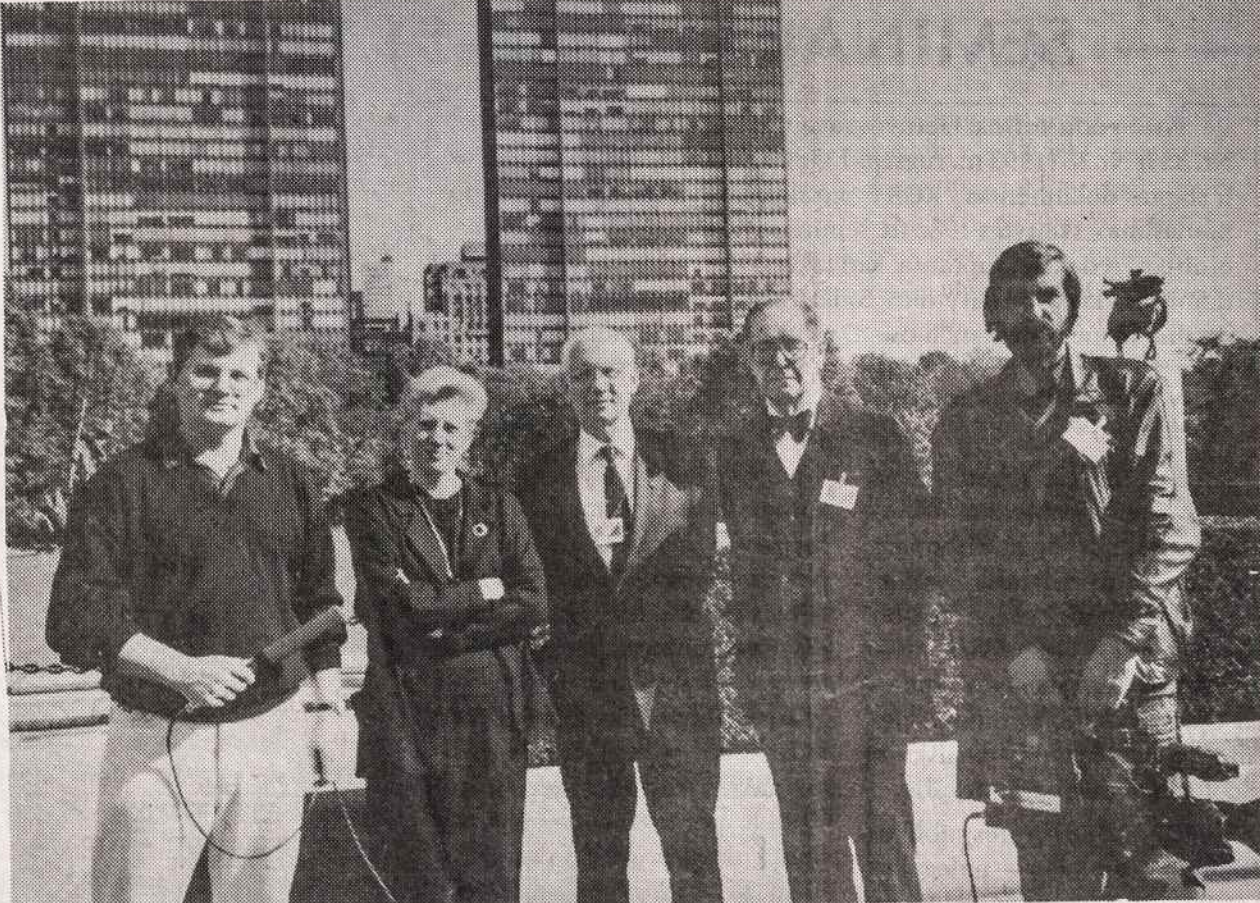
— Vokietijos lietuviai Vasario 16-osios 76-ąsias ir Lietuvių gimnazijos atsielimo į Hüttenfeldą 40-ąsias metines minės 1994 m. vasario 19 d. Hüttenfeldo Bürgerhaus patalpose.

— VIII-ojo Mokslo ir kūrybos simpoziumo, įvyksiančio š. m. lapkričio 24-28 dienomis, plačios apimties leidinį redaguoja Ramojus Vaitys. Leidinyje bus simpoziumo paskaitininkų biografijos, nuotraukos, trumpi paskaitų aprašymai ir paskaitų bei renginių tvarkaraštis. Redaktoriaus adresas: 1535 Deerfield Pl., Highland Park, IL 60034. Telef. 708 831-2813.

— Pompano Beach, FL, Pompano Aerocentre lapkričio 18-22 dienomis vyks aukštojo pilotazho varžybų "Breitl Master" (Pasaulio taurė) paskutinis etapas. Didelė galimybė, kad šiose varžybose nugalėtoju gali tapti lietuvis, Lietuvos Aeroklubo narys Jurgis Kairys.

— Lietuviška katalikiška vienos valandos programa iš Birmingham (Alabama) "Amžinojo žodžio" radijo stoties girdima kiekvieną rytą — Lietuvoje 7 val., Romoje 6 val. Dėl radijo bangų ir transliavimo laiko Amerikoje informacijos kreiptis adresu: EWRN — Catholic Radio Network, 5817 Old Leeds Road, Birmingham, AL 35210. Telef. 205 956-9537, Fax 205 956-0328.

— 1993 m. Š. Amerikos pabaltiečių ir lietuvių plaukimo pirmenybės įvyks 1993 m. lapkričio 7 d. Trinity Recreation Centre, Toronto, Ont. Vykdo Toronto Estų plaukimo klubas. Lietuvių dalyvavimą koordinuos Ilona Smalenskienė. Jos telef. 416 769-7040.

Lietuvos Televizijos redaktorius Vytautas Kvietkauskas (k.) ir TV operatorius Jonas Dovydaitis (d.) buvo atvykę filmuoti prezidento Algirdo Brazausko vizito Jungtinėse Tautose, Amerikoje. Ta proga jiedu prisirinko ir kitokių aktualių kadru. Nuotraukoje: jiedu su Lietuvos misijos Jungtinėse Tautose ambasadorium Anicetu Simučiu, patarėjais Algiu Gurecku ir Ginte Damušyte, po pasikalbėjimų apie Lietuvos darbą šioje tarptautinėje organizacijoje. Salomėjos Narkeliūnaitės nuotr.

Aplink pasaulį

□ Rusijos prezidentas B. Jelcin šiais metais du kartus atidėjo savo vizitą į Japoniją, tačiau spalio 11 d. Jelcin išvyko į Japoniją savo trijų dienų vizitui. Japonijos užsienio reikalų ministro atstovas Sadaaki Numata apie praėjusius įvykius Maskvoje pareiškė: "Mes aiškiai pareiškėme, kad galimės dėl to kas įvyko, ypač dėl kraujo praliejimo". Japonijos spauda klausia: "Ar yra tinkama kviestis į svečius žmogui, labiausiai atsakinga už ką tik įvykdytą kraujo praliejimą?" Japonija yra numatiusi skirti \$5 milijardus kaip pagalbą Rusijai.

□ Izraelio ministras pirmininkas Jizhak Rabin spalio 10 d. su oficialiu vizitu pirmą kartą išvyko į Kiniją, kaip Izraelio valstybės vadovas. Izraelis ir Kinija atnaujino diplomatinius santykius 1992 m. spalio mėn., bet santykiai tarp dviejų valstybių vystėsi lėtai. Izraelio biznierių ir oficialūs asmenys tiki, kad savaitės ilgumo vizitai paskatins dviejų šalių bendradarbiavimą įvairiose srityse. Tačiau

JAV ispėjo Izraeli, kad jis turėtų omeny, jog santykiai tarp JAV ir Kinijos yra įtempti dėl praėjusios savaitės Kinijoje atnaujintų branduolinių sprogdimų. Tikimasi, kad Rabin išskels klausimą dėl Kinijos ginklų pardavimo Iranui ir Sirijai. Pažeisdama Kinijos-Izraelio susitarimą, Kinija pastoviai tiekia ginklus toms šalims.

□ Rusijos prezidentas B. Jelcin spalio 9 d. paleido miestų ir miestelių tarybas visoje Rusijoje, rodydamas savo jėgą ir pastangas kovojant su sovietų eros nomenklatūros darbuotojais, neišreiškiančiais žmonių valios. Taip pat spalio 9 d. Rusijos vyrausybė pratešė pavojaus ir komendanto valandos stovį Maskvoje iki spalio 18 d. Galutiniais duomenimis Rusijoje per praėjusius įvykius žuvo 187 žmonės, 437 sužeisti. Spalio 9-os naktį buvo sulaukyti 3,803 žmonės, pažeidę komendanto valandos režimą.

□ Gruzijos kariuomenė spalio 10 d. įsakė maištininkams, užmiesiems Juodosios jūros uostą Poti vakarinėje Gruzijoje, apeisti miestą iki spalio 11 d. arba bus imtasi karinių priemonių uostui išlaisvinti. Ultimatumas yra rezultatas karinio konflikto tarp ginkluotų grupuočių, kovojančių už buvusio prezidentą Z. Gamsachurdiją ir kariuomenės, lojalios prezidentui E. Ševardnadze. Prezidentas Ševardnadze yra kritikuojamas už jo

sprendimą prisijungti prie Nepriklausomų valstybių Sąjungos. Prezidentas ginasi, kad tas žingsnis buvo vienintelis imanomas sprendimas, kad Gruzija išspėtų savo problemas, tačiau dauguma Gruzijos gyventojų nori, kad Maskva pabaigtų valdžiusi jų šalį. Georgy Čanturia, didžiausias Gruzijos politinės partijos - Nacionaldemokratų - lyderis, protestuodamas atsistatydino iš Ševardnadze įkurtos Laikinosios Ypatingos padėties Valdymo Tarybos, dabar valdančios Gruziją. Tikimasi, kad ir kiti oficialūs asmenys atsistatydins.

□ "Didžiausias pasaulio Barbecue" organizatoriai Australijoje spalio 10 d. pritraukė 50,000 žmonių, tuo patekdami į Pasaulio Guinness Rekordų knygą. Organizatoriai sako, kad apsilankiusieji suvalgė 24,000 svarų mėsos, įskaitant 300,000 dešrelių, 100,000 kepsnių ir 50,000 vištiesos sumuštinį.

□ Maskvoje vyksta karštos diskusijos prie Lenino mauzoliejaus ir Lenino muziejaus. Rusijos Prezidentas B. Jelcin panaikino garbės sargybą prie Lenino mauzoliejaus, tuo parodydamas, kad Leninas pagaliau turės būti palaidotas. Tačiau kietosios linijos šalininkai nerimsta ir kelia diskusijas Raudonojoje aikštėje, šaukdami, kad jie künü gins šias šventas "vietas". Oficialūs asmenys dar nepriėmė sprendimo dėl Lenino likimo.

LIETUVOS PREMJERAS ATSAKO PLB PIRMININKUI DĖL MUITŲ

(atkelta iš 1 psl.)

Manychiau, kad šis punktas pašalinis nesklandumas dėl išeivijos siuntų Lietuvai ir iš jos.

Dar šiek tiek norėčiau pakomentuoti priimtąjį nutarimą.

Nutarimas reguliuoja muitų politiką gyventojams. Įmonėms ir kompanijoms nustatyta kita tvarka, kuri yra gana liberali ir daugiausia apmuitinamas prekių importas, prekių eksportui muitai nustatyti tik žaliavoms.

Be muitų iš Lietuvos galima išvežti (išsiųsti) asmeninio naudojimo reikmenis, paveldėtą turtą, darbo įrankius, jeigu asmuo darbo pagal sutartį Lietuvoje, savo turtą, jei asmuo išvyksta nuolat gyventi kitoje šalyje, asmeninius daiktus ir kitus reikmenis, jeigu asmuo išvyksta mokyti, dirbti ir pan. ilgiau kaip 6 mėnesiams, šiuolaikinio meno kūrinius (ne senesnius kaip 40 metų) už sumą, ne didesnę kaip 250 JAV dolerių, vieną daiktą (prekę), kurio vertė didesnė kaip 50 JAV dolerių. Be to, be muitų galima išvežti (išsiųsti) daiktų (prekių), skirtų dovanoms, maisto produktų, būtinų kelionėje, už

sumą, ne didesnę kaip 50 JAV dolerių.

Be muitų gyventojas gali įvežti į Lietuvą asmeninio naudojimo reikmenis, daiktus (prekes), skirtus dovanoms, maisto produktus ir daiktus (prekes), kurių įvežimas (atsiuntimas) į Lietuvą yra apribotas, už bendrą sumą, ne didesnę kaip 50 JAV dolerių. Be to, be muitų gyventojas gali įvežti (atsiųsti) paveldėtą užsienyje turtą, darbo įrankius, jeigu asmuo atvyksta į Lietuvą pagal darbo sutartį arba į komandiruotę, savo turtą, jei asmuo gavo leidimą nuolat gyventi Lietuvoje ir t. t.

Taip pat nustatytos alkoholinių gėrimų, vyno, alaus, tabako gaminių, kavos, mėsos ir jos gaminių išvežimo ir įvežimo normos. Muitai prekėms, kurių įvežimas (išvežimas) ribojamas, už dalį, viršijančią nustatytas normas, imamas dvigubas multas, nustatytas už šiuos daiktus (prekes), už kitus daiktus (prekes) imamas multas, nustatytas už tuos daiktus (prekes), pridedant 10 procentų jų vertės.

Tokia griežta tvarka nustatyta

laikini, kol nėra priimtas gyventojų pajamų deklaravimo įstatymas. Mat, kai kurie mūsų gyventojai spekuliuojami tikslais įveža arba išveža didelių prekių kiekius, neįregistravę savo veiklos. Gaudami didelę pajamą, jie nemoka mokesčių. Civilizuotame pasaulyje tokių dalykų niekas netoleruoja. Priėmus pajamų deklaravimo įstatymą ir įvedus tvarką, bus priimti kiti sprendimai.

Kartu noriu atkreipti išeivijos dėmesį į tai, jog neapmuitinamos prekės, atsiųstos kaip labdara, ir pinigai.

Siekdama išvengti panašių nesusipratimų, Lietuvos Respublikos Vyriausybė laiku teiks reikiamą informaciją Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybai, siųs visus normatyvinius aktus, liečiančius išeiviją.

Tikiu, jog esama muitų tvarka nepablogins išeivijos ir Lietuvos Vyriausybės santykių.

Kuo geriausias kloties Jūsų veikloje ir gyvenime.

Su nuoširdžia pagarba,

Adolfas Šleževičius
Ministras Pirmininkas

1993 METŲ RUSIJOS "REVOLIUCIJA" PRALAIMĖJO

(atkelta iš 1 psl.)

pritarė Jelcin veiksmams, po to kai kietosios linijos šalininkai pabandė okupuoti TV stotį ir merijos pastatus. Tačiau pagrindinis motyvas, skambėjęs Gorbačiovo pozicijoje, buvo taika ir derybos: "Aš norėčiau pasakyti abiem pusėms ir Rusijos Prezidentui, ir tiems, kurie tebėra Baltuosiuose rūmuose... nutraukite ugnį ir pradėkite derybas". Gorbačiovas jau, tikriausiai, buvo pamiršęs ruggpjūčio pučą, tą momentą, kada nebėra priemonių deryboms, o taip pat ir laiko delsimui.

Maištas buvo numalšintas. Skirtingai nuo 1917 m. revoliucijos Rusijoje, kurią sėkmingai įvykdė ginkluota banditų gauja, vadovaujama Lenino, 1993-ųjų metų revoliucija, kaip ją vadino Rutckoj ir Chasbulatov, nepavyko. Chasbulatov, kai Jelcin tankai pradėjo šaudyti į Baltuosius rūmus, pasakė: "Aš niekada negalvoju, kad jis (Jelcin) tai padarys. Kodėl niekas neatneina mums padėti?"

Rusijos valdžia dabar oficialiai skelbia, kad žuvo 187 žmonės. Rusijos opozicijos laikraščiai "Prav-

da", "Sovietckaja Rosija" ir kiti yra uždaryti, Ruckoj, Chasbulatov, buvęs generolas Makašov ir dar apie 100 žmonių išlisi po revoliucijos Lefertovo kalėjime.

Rusija pavargę nuo revoliucijų, kurių metu sauželė ginkluotų banditų bando primesti savą valdžią ir sistemą visai valstybei, o paskui ir kitoms. 1917-ųjų metų revoliucijos rezultatai Rusija gyvena virš 70 metų, juos jautė ir pusė Europos, jais gyveno ir Lietuva 50 metų... Tik žmonės šiandien jau pamokyti ir pavargę nuo tos revoliucijos rezultatu.

1993-ųjų metų perversmas nepavyko. Gruodžio rinkimuose bus padėti pirmieji demokratijos pamatai po prezidento rinkimų, ant kurių Rusija turės pradėti statyti naują Rusijos rūmą, paremtą demokratija, taikingu sugyvenimu su kaimynais, ekonomine ir socialine gerove. 1993 spalio 4 d. nuslinko dar vienas debesis ir nuo Lietuvos padangės. Tik su demokratinių procesų įgyvendinimu Rusijoje Lietuvai ir kitoms Pabaltijo šalims bus garantuota ateitis.

A. J.

IŠ ALTO VEIKLOS

(atkelta iš 1 psl.)

per Amerikos politikos įtaką.

Mažoji Lietuva — mūsų protėvių žemė

Lietuvių prosenelių kraštas — Karaliaučiaus kraštas buvo Rusijos savavališkai prijungtas prie Rusijos. Dabar ten gyvena 900,000 žmonių. Iš jų 700,000 yra rusai, 80,000 — baltgudžiai, 65,000 — ukrainiečiai, 20,000 — lietuviai ir 12,000 — vokiečiai.

Ten Pilaitės (Pillau), dabar rusų vadinamame Baltisko, mieste buvo sovietų karo laivyno ir aviacijos bazė, kuri ir dabar tebėra.

Teigiama, kad tokia padėtis Karaliaučiaus sritį nuves į ekonominį bankrotą ir gali destabilizuoti visą Pabaltijo regioną.

Rusai šią sritį gali pasiekti tik važiuodami per Lietuvos teritoriją. Lietuva Karaliaučiaus sričiai tiekia 80% visos elektros energijos.

Karaliaučiaus sritis — tai Mažoji Lietuva, tai mūsų protėvių žemė. Iš ten per amžius išplaukdavo lietuviai-prūsai žvejai laivais į Kuršių marias, į Baltijos jūrą.

-o-

Dr. Jonas Genys, ALTo atstovas Washington, DC, o taip pat ALTo atstovas JBANC komitete, lankėsi Lietuvoje ir dalyvavo Popiežiaus sutikime. Dr. Genys, kuris yra ir Maryland universitetų profesorius, dalyvavo Druskininkuose įvykusioje tarptautinėje ekologijos konferencijoje ir ten skaitė paskaitą.

-o-

Reuterio žinių agentūra pranešė, kad ruggpjūčio 31 d. Visby mieste, Švedijoje, Šiaurės Valstybių Tarybos užsienio reikalų ministrų susirinkime dalyvavo ir Pabaltijo kraštų užsienio reikalų ministrai. Aptartas Rusijos kariuomenės išvedimas iš Estijos ir Latvijos. Estijos užsienio reikalų ministras optimistiškai tvirtino, kad tos kariuomenės išvedimas turėtų būti užbaigtas dar prieš šias Kalėdas. Tačiau Latvijos užsienio reikalų ministras Adrejevs pareiškė, kad yra ženklų, jog rusų kariuomenė ruošiasi praleisti Latvijoje dar bent vieną žiemą.

-o-

Amerikos Lietuvių Taryba buvo įkurta Lietuvos reikalams, siekiant pilnintinio Lietuvos atstovavimo su visomis istoriškai etnografinėmis sienomis. Dabar

tinė padėtis ALToi tęsiant net šešto dešimtmečio veiklą, verčia ALTo vadovybę vėl kreiptis į rėmėjus dėl finansinės paramos.

Atstovavimas lietuviams Jungtiniame Amerikos Baltiečių komitete, dalyvavimas su Amerikos delegacijomis tarptautinėse konferencijose, propagavimas Kongreso ir valstybės įstaigose pagalbos Lietuvai reikalų ir palankių rezoliucijų, išplėstas informacijos tinklas sudaro nemažą išlaidų, turims padengti prašoma aukų, ypač ALTo 53-ojo metinio suvažiavimo progą.

Amerikos lietuvių prašomi siųsti aukas ALTo darbai paremti tokiu adresu: Lithuanian American Council, 6500 S. Pulkaski Rd., Chicago IL 60629.

Po atsišaukimo pasirašo Grožvydas J. Lazauskas, ALTo pirmininkas, ir Petras Bučas, vicepirmininkas finansiniams reikalams.

SEMINARAS KGB-STAMS

(atkelta iš 3 psl.)

atžvilgiu, turimais duomenimis, dar labiau sugriežtinta konspiracija ir susiaurintas tiesioginių leidėjų ratas. Taigi viena iš pagrindinių KGB užduočių — išaiškinti naujus nurodytus nelegalių leidinių organizatorius ir leidėjus tam tikslui, pasitelkiant rajonų skyrius, buvo papildomai paimta įskaiton ir aktyviam darbui objektai, kurie dėl savo priešiško pažintų ir ryšių su "Tikintųjų teisių komiteto" nariais galėjo būti panaudoti, leidžiant nelegalią spaudą.

Nekalbėsiu ir neatskleisiu mūsų veiksmų, veikiant konkrečius objektus, kadangi tai įtraukta į agentūrinius operatyvinius planus, dėl kurių vykdymo turiamės kiekvieną mėnesį. Pagrindinės mūsų įėjos turi būti sutelktos pirmiausia tam, kad prie nurodytų objektų ir jų aplinkos būtų sudarytas operatyvinis-agentūrinis priėjimas.

Tai, žinoma, sudėtinga, bet įmanoma, gerai apgalvotai veikiant. Tai liudija teigiami poslinkiai šia linkme Kauno, Raseinių skyrių darbe. Mums reikalinga ir tokia agentūra, kuri galėtų stebėti objektus jų gyvenamose vietose, ypač kaimo vietovėse, ir tokiu būdu išsiaiškinti ryšius, sudaryti sąlygas operatyviniams veiksams, spręsti kai kuriuos iškilusius klausimus.

(Bus daugiau)

APPLE DARBUOTOJAI SUGRĮŽO

Po penkių savaičių našaus darbo iš Lietuvos namo sugrįžo didelis būrys Amerikos dėstytojų. Daugeliui jų tai buvo jau trečioji darbo vasara Lietuvoje. Vykstančiųjų į Lietuvą mokytojų skaičius kasmet šiek tiek keičiasi. Kas yra tie entuziastai? Tai įvairiose mokyklose bei universitetuose dirbą švietimo darbuotojai. Šiemet jų važiavo net 75. Visi jie vyko kaip savanoriai — patys apsimokėjo už lėktuvo bilietus ir parūpino Lietuvos mokykloms labai reikalingą mokslo priemonių — pradant pieštukai, knygom, kalkuliatoriais ir baigiant kompiuteriais. Visi jie aukoję savo lėšas, vasaros poilsį ir dalinosi savo patirtimi su Lietuvos mokytojais.

Šioje grupėje 17 dėstytojų turėjo savo sričių doktoratus. Jie atvyko iš įvairių Amerikos mokyklų bei universitetų. Tik apie pusę jų buvo lietuvių kilmės, kiti nieko bendro iki šiol su Lietuva nebuvo turėję. Visų tikslas buvo ateiti į talką Lietuvos švietimui. Jų paskaitų metu buvo aptarti vertėjai. Į APPLE talkos prašymą atsiliepė mokytojai iš įvairių valstijų.

Kas buvo dėstoma?

Atsiradus tokiam gražiam skaičiui įvairių sričių specialistų, buvo galima praplėsti ir dėstomųjų disciplinų skaičių. Šiemet buvo dėstoma muzika, matematika, kalbos ugdymas, ypatingoji pedagogika, pradinė klasių pedagogika, užsienio kalbos, mokyklų administravimas, bibliotekų mokslas, sveikatingumo ugdymas, psichologinė konsultacija, visuomeniniai mokslai, dėstymo metodika, gimtosios kalbos

ugdymas. Į šią sritį įėjo ir Lietuvos mokytojai iš tų mokyklų, kur dėstomoji kalba yra rusų arba lenkų.

Anglų kalba turėjo didelę paklausą. Be to, pirmą kartą buvo specialus kursas kaip kovoti su narkomanija ir alkoholio piktnaudžiavimu. Taipogi vykdavo ir papildomų temų paskaitas, kaip pvz. apleistų vaikų ugdymas, anglų kalbos žargonai ir kita. Vilniuje švietimo ministras mus pakvietė į kultūros rūmus. Čia vyko mūsų susipažinimas su ministerijos valdžia. Kalbėjo ministro pavaduotoja dr. Marija Barauskaitė, o APPLE vardu — Vaiva Vėbrautė. Dalis dėstytojų pasiliko Kvalifikacijų Kėlimo Institute Vilniuje, dalis išvažiavo į Klaipėdos aukštąją pedagogikos mokyklą.

Stipendijos mokytojams

Daug kas tikėjosi, kad išrinkus prezidentą Brazauską, padėtis Lietuvoje pagerės ar bent stabilizuosis. Deja, taip neįvyko. Kainos ir toliau kilo. Daugelis žmonių yra priversti gyventi skurdo riboje. Ypatingai tai palietė pensininkus, labai daug tarautojų, ir žinoma mokytojus. Atrodo, kad darbas valstybei dėl menkų atlyginimų dabar yra per daug nuvertintas. Jau šių metų pradžioje mus pasiekė žinios, kad dalyvavimas APPLE seminaruose kiekvienam mokytojui kainuotų viso mėnesio atlyginimą. Tai būtų didžiulė beveik nepakeliamai ekonominė našta kiekvienai šeimai.

Generalinės direktorės Vaivos Vėbrautės-Gust suorganizuotame APPLE darbuotojų posėdyje Union, NJ, buvo pasiūlytas lešų

telkimo vėjus. Visi mes greit kibome į vėjus darbą. Vieni rašėm laiškus, kiti per asmenišką pažintis rinkome aukas. Per trejetą mėnesių buvo suaukota apie \$17,000. Lietuvių Fondas pasiskyrė 5 tūkstančius, o Tautos Fondas paaukėjo 4 tūkstančius dolerių. Visa tai buvo džiugios žinios. Po tokio sėkmingo vėjus buvo pranešta instituto vadovybei, kad APPLE sutelks stipendijas visiems Lietuvos mokytojams, dalyvaujantiems mūsų seminaruose. Iš viso sutelkta 1100 stipendijų. Kiekvienas stipendijatas gavo po \$20 ir kiekvienas parašė padėkos laišką savo geradariui.

Dabar Lietuvoje veikia 2140 mokyklų ir jose mokosi pusė milijono mokinių. Mokytojų skaičius jau siekia apie 40 tūkstančių. Yra išleista 117 naujų vadovėlių, kurių išleidimą rėmė Atviros Lietuvos Fondas. Vis dėlto, mokyklos pergyvena gana sunkų laikotarpį, nes geriausiai mokytojai dėl mažų atlyginimų palieka pedagoginį darbą ir pasirenka kitas pelningesnes profesijas. Mokytojų algos dabar yra nuo 100 iki maždaug 150 litų per mėnesį, o kostiumas kainuoja apie 300-400 litų, batai apie 100 litų.

Klaipėda

Į judrų Lietuvos uostamiestį atvykome pradžioje kaip nedidelė grupė padirbėti su anglų kalbos mokytojais šio miesto užsienio kalbų kolegijoje. Darbas vyko Aukštojoje pedagogikos mokykloje Dariaus ir Girėno gatvė. Visi nusivėžė po kelnetą

(nukelta į 6 psl.)

Grupė amerikiečių dėstytojų prie Švietimo ministerijos pastato Vilniuje.

DEMOKRATIŠKAI IŠRINKTA TAUTOS FONDO TARYBA SKELBIA VEIKLOS GAIRĖS

Tautos Fondo Taryba, matydama, kad mūsų brolių ir seserų vargas su Lietuvos valstybinės nepriklausomybės atstatymu nesibaigė, pasisakome už skubią pagalbą Lietuvai ir jos žmonėms išsivaduoti iš ekonominių sunkumų ir dvasinės žalos, padarytos per penkis dešimtis okupacijos metų. Taip pasakytas TAUTOS FONDO MANIFESTE. Šio tikslo ir toliau sieksime.

Remsime pastangas paspartinti Lieuvoje demokratizacijos eigą, nes tik demokratija laiduoja žmogaus laisvę ir teises. Pabrėždamos, kad Tautos Fondas yra savarankiška tik jos narių tvarkoma organizacija. Tautos Fondo Taryba ir Valdyba žiūrės, kad demokratijos principai nebūtų pažeisti organizacijos viduje, palaikys artimą ryšį su Tautos Fondo nariais, atsižvelgs į jų nuomones ir pageidavimus, informuos narius ir lietuvių visuomenę apie Tautos Fondo numatomus darbus ir finansinę padėtį.

Gautas aukas Laisvės Išdūi Tautos Fondas įsipareigoja skirti Nepriklausomos Lietuvos reikalingam. Tai mes esam pasiryžę vykdyti.

Tautos Fondo ištekliai yra riboti. Todėl pagrindinis Tautos Fondo dėmesys bus skiriamas švietimui, mokykloms ir aukštajam mokslui. Manoma, kad šiuo metu yra svarbi parama jaunajai lietuvių kartai greičiau pasiruoti sėkmingai dirbti Lietuvos gerovei Vakarų ekonomikos, technikos, žemės ūkio, gamtos apsaugos ir panašiose srityse ir yra ypatingai svarbi.

Per mokyklas veda tikriausias kelias į demokratiją Lietuvoje ir tautinės sąmonės palaikymą tose srityse, kur gresia lietuvių nutautinimo pavojus.

Aišku, kad Lietuvoje ypatingai svarbi objektyvi informacija. Tautos Fondas informaciją rėms nešališką, nevaržomą, tarnaujančią tiesai ir skatinančią žmogaus laisvę ir kitas Vakarų demokratijos vertybes.

Uždavinius vykdydami, artimai bendradarbiausim su Tautos Fondo atstovybe Lietuvoje, kuri priims prašymus paramai gauti, padės juos atrinkti bei įvertinti šių gairių požiūriu ir mus informuos apie padėtį Lietuvoje.

Paramą teikiant, pirmenybę bus skiriama šeimų nariams, nukentėjusiems nuo komunistinės santvarkos.

Nourse šiuo adresu: 9307 Chanut Drive, Bethesda, MD 20814 USA.

Fondas priima nuo mokesčių nurašomas aukas iš asmenų, kurie nori paremti Fondo minėtą veiklą. Čekius prašoma rašyti Lithuanian American Arts Foundation vardu ir siųsti adresu: D. Nourse, 9307 Chanut Drive, Bethesda, MD 20814 USA.

Su Lietuvių Fondu palaikysim artimus ryšius, keisimės informacija, kad išvengtų dvilypumo. Šiuo metu esame užsimoję nedelsiant vykdyti sekančius projektus:

a. Visokeriopa parama lietuviškoms mokykloms nutautintose Vilniaus krašto srityse, Gudijoje, Suvalkų krašte, Mažojoje Lietuvoje ir Latvijoje.

b. Rėmimas visų nuo sovietinės okupacijos nukentėjusių organizacijų.

c. Stipendijos studentams Lietuvoje.

d. Parama mokytojams tobulintis ir atspalaiduoti nuo sovietinės praeities. Parama kursams ir konferencijoms.

e. Premijos įvairias varžybas laimėjusioms vidurinėms mokykloms.

f. Parama kitiems ypatingos tautinės ir socialinės svarbos reikalams.

Šiems projektams skiriama viso \$200,000.

Privati pagalba lietuviams Lietuvoje labai reikalinga. Tačiau didelio mąsto uždaviniams įgyvendinti reikia bendrų jėgų. Jas skatinti bei derinti yra vienas Tautos Fondo uždavinių. Aukos per Tautos Fondą geriau pasieks tikslą, o be to aukotojams sudarys galimybę sumažinti asmeninius mokesčius.

TAD KVIEČIAME VISUS TAUTOS FONDO NARIUS IR IŠEIVIJOS LIETUVIUS Į TALKĄ PATARIMU, DARBU IR FINANSINE AUKA.

Tautos Fondo Taryba

IŠ LIETUVOS

— Graikijos respublikos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Emanuelis Kalpadakis įteikė skiriamuosius raštus Lietuvos Prezidentui A. Brazauskui. Diplomatiniai Lietuvos ir Graikijos santykiai atkurti 1992 m. sausio mėn. Graikija yra viena iš Europos Bendrijos narių, su kuria Lietuva turi mažiausiai politinių, ekonominių ir kultūrinių ryšių.

— Petrą Auštrevičių Lietuvos užsienio reikalų ministras pasiskyrė Lietuvos Respublikos laikinuoju reikalų patikėtiniu Suomijoje. P. Auštrevičius, gimęs 1963 m., yra baigęs Vilniaus universiteto Pramonės ekonomikos fakultetą, prieš paskyrimą dirbo Užsienio reikalų ministerijos Šiaurės Europos šalių skyriaus vedėju.

— Tallinne rugsėjo 13 d. Lietuvos, Latvijos ir Estijos ministrai pirminkai pasirašė trišalę laisvosios prekybos sutartį. Pasirašytas taip pat protokolai dėl Baltijos valstybių Ministrų Tarybos įkūrimo, bendra regioninio saugumo deklaracija ir kiti dokumentai.

— Popiežiui Jonui Pauliui II lankantis Lietuvoje, atvyko ir 18 garbės svečių, iš jų — trys kardinolai. Vilniaus arkikatedroje susitikime su Šv. Tėvu dalyvavo 334 kunigai ir vienuoliai, 638 seserys vienuolės ir 78 broliukai. Į Popiežiaus aukojamas mišias Vilniuje, Vingio parke, išdalinta 128,000 kvietimų, Kaune, Santakoje — 120,000, Šiauliuose, Kryžių kalne — 300,000. Kartu su Popiežiumi mišias Vingio parke koncelebravo 135 kunigai, Santakoje — 173, Kryžių kalne — 154. Vingio parke krikšto sakramentą priėmė 10 jaunuolių. Šv. Tėvo vizito Lietuvoje metu įvairiose tarnybose dirbo 2,400 talkininkų, akredituota 306 užsienio žurnalistai.

— Dr. Antanas Nesavas paskirtas Lietuvos Respublikos laikinuoju reikalų patikėtiniu Londone.

— Kun. Antanas Bertašius, kaip rašo "The Rio Grande Catholic" (El Paso, TX) rugsėjo mėn. laidoje, popiežiaus Jono Pauliaus II paskirtas prelatu. Naujasis prelatas kunigu įšventintas Kaune 1937 m. gegužės 22 d. Į El Paso dieceziją atvykęs 1957 m., kun. A. Bertašius dirbo įvairiose parapijose. Išėjęs į pensiją, nuo 1984 m. yra Patersono, NJ, Šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonui.

— Putnam, CT. Marijos N. P. seselių sodyboje spalio 31 d. vyks jubiliejinis rėmėjų šąskrydis. Šalia įprastinių susirinkimų, pamaldų ir vaišių vyks ir "Pastoralės" choro atvykusio iš Lietuvos, koncertas.

— Dail. Algio Griškevičiaus kūrybos darbų parodos atidarymas įvyks spalio 15 d. Chicago's Jaunimo Centre, Čiurlionio galerijoje.

— Chicago's Lietuvių operos tradicinis balius su choro atliekama menine programa ir laimingų bilietų ištraukimu įvyks spalio 30 d. Chicago's Jaunimo Centre.

— Amerikos Lietuvių Tarybos 53-sis metinis suvažiavimas įvyks spalio 30 d. Lietuvių Tautiniuose Namuose, Chicagoje.

— "Vaidilutės" teatro ruošiamo P. Vaičiūno veikalo "Nuodėmingasis angelas" premjera įvyks spalio 31 d. Chicago's Jaunimo Centre.

— Valdas Adamkus, įžymus JAV gamtosaugininkas, viešėjo Lietuvoje ir, susitikęs su prezidentu A. Brazausku, aptarė ekologinę padėtį Lietuvoje. Svarstytytos konkrečios Lietuvos reikmėms pritaikomo Zoknių aerodromo, Būtingėje numatyto statyti naftos terminalo problemos.

— Vilniaus radijas užsieniui nuo rugsėjo 25 d. perduoda žinias kasdien 8 val. vak. nauju 7150 khz dažniu (41 metrų bangų skalėje) nuo pirmadienio iki penktadienio angliškai, o šeštadienį ir sekmadienį lietuviškai. Spalio gale, kai ir Amerikoje laikrodžių rodyklės bus atsuktos atgal, žinios vėl bus girdimos 7 val. vakaro.

— Nauji Darbininko skaitytojai: Aleksandras Radzius, Baltimore, MD, užsakė vaikaičiumi Džiugui Radziui, Rye, NH; John Ramonas, Santa Monica, CA; Alex Šepkus, Astoria, NY; Danutė M. Dmonska, Torrington, CT.

Sveikiname naujus skaitytojus ir dėkojame užsakytojams. Įvairių švenčių ir jubiliejų progomis geriausia dovana — "Darbininko" metinė prenumerata, kuri kainuoja tik 30 dol.

PUOSELĖJAMAS AMERIKOS LIETUVIŲ MENO FONDO VEIKIMAS

Prieš metus Danielos Lozoraitienės iniciatyva buvo sudarytas komitetas, kurio tikslas — pirmą kartą atvežti į Ameriką M. K. Čiurlionio darbų parodą. Grupės nariai: Janina Simutienė, Elena Barnet, Alė Kazickienė, Jūratė Kazickaitė Altman, Aleksandra Kašubienė, Daiva Bajorūnaitė Sarnoff, Aldona Mackevičienė, Virginija Sirusienė, Aldona Kepalaitė, Gintarė Šileika Everett, Laima Šileikis Hood, Danutė Vaičiulaitė Nourse; taip pat patarėjai: Jonas Mekas, Kazys Varnelis, D. Galaunytė Augūnas, Kęstutis Zapkus, Daiva Černeckienė, Ambasadorius Stasys Lozoraitis; garbės narys: Joana Vaičiulaitienė, užsienio narys: Valstybinis M. K. Čiurlionio Dailės Muziejus.

D. Lozoraitienė yra pasakius, kad, nors mes ir žinome, koks didis menininkas yra M. K. Čiurlionis, tačiau pasaulis jo darbų

nepažįsta. Mūsų tikslas — pargarsinti jo kūrybą.

Pirmame susirinkime, kuris įvyko 1992 m. spalio mėn. National Arts Club patalpose New Yorke, komitetas nusprendė, kad, norint toliau efektingai dirbti, reikalinga tapti nepelno siekiančia organizacija. 1993 m. kovo mėnesį įvyko įkorporacija, tuoj po to iš Internal Revenue Service gautas nepelno siekiančios organizacijos statusas. Komitetas buvo pavadintas oficialiu vardu "AMERIKOS LIETUVIŲ MENO FONDAS" (ALM Fondas) arba "LITHUANIAN AMERICAN ARTS FOUNDATION." Fondo direktoriai: Stasys Lozoraitis, Daniela Lozoraitis, Linas Kojelis, George Ramonas ir Danutė Vaičiulaitė Nourse; prezidentė Danutė Vaičiulaitė Nourse.

Šiuo metu muziejai dažniausiai reikalauja, kad parodų

rengėjai patys užsimokėtų už eksponavimą. Taigi, parodos atvežimo išlaidas reikės padengti iš aukų. Nepelningos organizacijos statusas leidžia ALM Fondui rinkti nuo mokesčių nurašomas aukas iš asmenų, korporacijų ir kitų fondų.

ALM Fondas yra Valstybinio M. K. Čiurlionio Dailės Muziejaus įgaliotas atvežti Čiurlionio darbų parodą į Ameriką ir ją eksponuoti prestižiniuose muziejuose, kurie atitinka Čiurlionio kūrybos lygį, bei pristatyti šį menininką Amerikos meno visuomenei. Fondas dabar deda visas pastangas, ieškant Čiurlionio darbams tinkamos eksponavimo vietos. Jau yra pasiūlymų dėl Čiurlionio parodų Europoje 1994-1995 metais (1995-tieji yra 120-osios M. K. Čiurlionio metinės). Todėl vienas iš svarbiausių AML Fondo uždavinių, radus eksponavimo vietą, yra rinkti aukas parodų išlaidoms padengti. Dėl Čiurlionio darbų nepaprasto trapumo, Čiurlionio Dailės Muziejus nėra nusiteikęs dažnai išleisti jo darbus iš Lietuvos po minėtų Amerikos ir Europos kelionių.

ALM Fondas taip pat rūpinasi Čiurlionio darbų restauravimo galimybėmis, t.y. kaip sudominti ekspertus, kurie galėtų padėti išsaugoti Čiurlionio darbus ateitčiai. M. K. Čiurlionio Dailės Muziejaus administracija planuoja daryti pakeitimus, kad muziejaus patalpos kaip galima geriau atitiktų ten eksponuojamų meno vertybių saugojimo reikalavimus.

ALM Fondas kviečia asmenis, turinčius gerus kontaktus su muziejais dėl Čiurlionio darbų eksponavimo ir taip pat su korporacijomis arba su kitais fondais, kurie galėtų padėti padengti parodos išlaidas, susisiekti su Danute

Būrelis lietuvių prie įėjimo į spaudos aukštą Jungtinėse Tautose, kur Lietuvos prez. Algirdas Brazauskas rugsėjo 28 d. pasakė kalbą generalinės asamblėjos sesijoje. Iš k.: Nastutė Umbrazaitė, SLA Pildomosios Tarybos prezidentas dr. Vytautas Dargis, SLA Pildomosios Tarybos narė Nelė Bayoras, Lietuvos misijos JT pirmoji sekretorė Lijolė Černauskienė, Daiva ir Romas Keizai. Salomėjos Narkelūnaitės nuotrauka

APPLE direktorė Vaiva Vėbraité-Gust kalba Marijampolėje per kursų atidarymą. A. Kulbienės nuotrauka

APPLE DARBUOTOJAI SUGRĮŽO

(atkelta iš 5 psl.)

dėžių įvairių mokslo priemonių. Darbą čia teko koordinuoti su šios mokyklos direktore dr. Joana Lileikiene.

Mus apgyvendino studentų bendrabutyje, Malūnininkų gatvėje. Gavom po atskirą kambarį. Deja, greit įsitikinom, kad kambariai buvo gerokai apleisti ir su minimalia priežiūra: langai neatšidaro, palubėje yra keturios šviesos, bet veikia tik viena, sako "kažkas pasiskolino" lemputes... Tualetai veikia prastai, prausykloj nėra veidrodžių, nes jie išlūpti, dušai apleisti ir nešvarūs, o šilto vandens tik šeštadienį ir sekmadienį. Viename kambaryje pelės greit įsikūrė į mūsų kolegės lagaminą ir naktimis sau puotas kėlė. Tik po to, kai su ilgu bėdų sąrašu pasiskundėme Vilniuje savo vadovybei, galėjome persikelti į Klaipėdos viešbutį, bet ir čia kurį laiką turėjom gyventi po du kambaryje.

Pamokos vyko intensyviai nuo devynių iki keturių. Po paskaitų man teko mokytojus supažindinti su kai kuriomis tradicinėmis amerikiečių dainomis. Dainavo jie la-

bai noriai ir nuoširdžiai. Prieš kiekvieną naują dainą reikėjo supažindinti su tekstu ir teisingu žodžių tarimu. Šis užsiėmimas jiems buvo maloni naujovė. Po savaitės jau gana pakenčiamai dainavom dešimt dainų. Vėliau iš Vilniaus čia atvyko visos būrys mūsiškių kitų disciplinų dėstytojų.

Pasakojo, kad Klaipėdoje yra apie 30 bendrojo lavinimo mokyklų, kuriose mokosi arti 25,000 moksleivių. Be to, yra universitetas ir keli technikumai su maždaug 5,000 studentų. Yra dramos teatras, nemažai bibliotekų. Veikia kraštotyros, jūros gyvūnų, laikrodžių muziejai. Eina du dienraščiai. Į mūsų pasiskaitas buvo atvykę korespondentai ir po "interview" mūsų užmojai (su nuotraukom) buvo aprašyti Klaipėdos dienraštyje.

Savaitė Birštone

Atlikę savo užduotis Klaipėdoje, trumpam sugrįžom į Vilnių, o paskutinę savaitę kelio metu Birštoną. Po nemalonių bendrabučių patirties Klaipėdoje, APPLE vadovybė mane su viena kolege specialiai pasiuntė į Birš-

toną, kad patys pamatytumėm ir apžiūrėtumėm bendrabutį, kuriame gyvensim. Nuvažiavę autobusu pristatėm mero įstaigoje pas jo pavaduotoją Gintautą Puskunigį. Jis taipogi ir švietimo bei sporto reikalų vedėjas Birštone. Jis buvo mums malonus ir paslaugus.

Pradžioje teko aiškintis, kodėl sveikatos ministerija net trigubai mums pakėlė kainas už kambarius. Mums aiškino, kad taip įvykė dėl infliacijos ir Birštonas čia niekuo dėtas. Dar anksti pasvararį mums buvo pasakyta viena kaina, o dabar pakėlė net tris kartus. Žinoma, mes su tuo nesutikom, nes sanatorijos valdytojai sulaužė sutartį. Pasakėm, kad pas mus Amerikoje taip nedaroma. Tuomet vicemeras mums pasiūlė pažiūrėti "Tulpės" sanatorijos kitą bendrabutį, kurio kambarių kainos būtų už pirmąją sutartą kainą. Nuėjom ir apžiūrėjė kambarius įsitikinom, jog čia geresnė tvarka ir švara negu Klaipėdos bendrabutyje.

Birštone seminarai vyko vidurinėje mokykloje pilnu tempu. Ir čia buvo atvežta nemažai mokytojų priemonių. Mokytoja Amanda Muliolienė iš Clevelando padovanojo visą dėžę puikių kalkuliatorių ir vertingų knygų matematikos ir kompiuterių mokytojams. Ir man čia teko vertėjo pareigos, padirbėti su matematikos profesore iš Floridos.

Birštonas su maždaug 4,000 gyventojų, padarė jaukus ir švaresnį miesto įspūdį. Yra patogūs kultūros namai, kuriuose išklaušėm Sigutės Trimakaitės koncertą. Nemunas čia platus ir įspūdingas, anksčiau buvo irklavimo bazė. Yra kraštotyros muziejus ir visai šalia miesto yra piliakalnis, vadinamas Vytauto kalnu.

Pramogos

Kadangi teatrai ir koncertų salės atostogų metu Lietuvoje uždaryti, tai po įtemptų savaitės darbų mes ieškodavom kokių nors pramogų. Būdami Vilniuje lankėm šio žavaus miesto įžymybes, vykom į Trakus ir Kernavę. Klaipėdoje apžiūrėjome įdomius jūrų gyvūnų ir laikrodžių muziejus, po to išklaušėm Nelės Paltinienės ir Ivanausko lengvosios muzikos koncertą.

Birštone turėjom progą Nemune paplaukioti garlaiviu. Šioje apylinkėje Nemuno pakrantes puošia tai beržų, tai spygliuočių vešlios alėjos. Miesto valdžia Nemuno kilpos pakrantėje mums suruošė šaunią gegužinę. Diena pasitaikė nuostabiai graži ir saulėta. Išklaušėm tikrą kaimo žmonių dainų koncertą, kurį atliko nedidelis jaunimo etnografinis ansamblis. Kitą pavakarę autobusu vykom į Kapčiamiestį. Kadangi nuvažiavus prasidėjo lietus, tai tikroji kaimo troboj su savo talkininkėm kaimo daino-

mis linksmino pagarsėjusi dainininkė Veronika Povilionienė. Kapčiamiestis turintis maždaug 700 gyventojų, yra netoli Lazdijų, visai prie Gudijos ir Lenkijos sienų. Gyventojai vis pabrėžia, kad čia yra palaidota 1831 metų sukilimo dalyvė ir vadovė Emilija Pliaterytė. Kapčiamiesčio apylinkėse yra miškų masyvas. O miškų čia priskaitoma net 40. Daugeliui žmonių uogavimas ir grybavimas čia yra pagrindinė "pramonė". Šioje apylinkėje jau yra paplitęs posakis, kuris skamba taip: "...jei ne grybai ir ne uogos, mūsų mergos būtų nuogos..."

Baigiantis įvairiems kursams, kiekvienoje vietovėje mes suorganizuodavom talentų vakarus. Amerikos ir Lietuvos mokytojų tarpe atsirado tikrai gabių talentų. Buvo deklamuojama, dainuojama, vaidinama (angliškai ir lietuviškai). Kiti pasirodė kaip juokdariai, solistai, duetai arba instrumentalistai. Man teko visur smuikuoti. Kai kurie amerikiečiai kas rytą po valandą mokėsi lietuviškai pas privatų mokytoją. Viena profesorė iš South Carolinos išmoko ir puikiai padeklamavo Vaičiūčio "Yra Šalis". Visi buvo sužavėti.

Baigiantis mūsų darbams, aš dar keletą dienų praleidau Kretingoje. Čia su savo klasiokais aplankėme buvusią pranciškonų gimnaziją ir turėjome savo meninę programą.

Pamačius kiek daug per 50 metų okupantai ir jų statybiniai per mokyklas suluošino jaunimo dvasią, darosi aišku, kad daug kas šiandien yra taisyntina. Galima teigti, kad mokytojų misija Lietuvoje dabar yra viena iš svarbiausių, nes moralinis vairs yra jų rankose. Tas darbas šiandieninėje Lietuvoje yra juo labiau sunkus, nes ir ten žmonės yra pasinėję į daiktų garbinimo aistrą. Kiekviena reforma turi prasidėti klaseje. Todėl APPLE dėstytojai ir ateina pagelbėti Lietuvos mokyklom.

Julius Vebraitis

IT'S EASY TO BANK BY MAIL.

The South Boston Savings Bank's famous postage paid both ways bank by mail plan is easy, convenient and sensible.

When the bank receives your savings or checking account transaction it's processed and mailed back to you the same day. Thousands of our customers have enjoyed this free service for years.

When you bank by mail, the South Boston Savings Bank is as close as the nearest mail box.

Open an account today by filling out the coupon below or visiting one of our conveniently located offices.

WE'LL PAY THE POSTAGE BOTH WAYS!

South Boston Savings Bank
"ALWAYS THE LEADER"

Mail check to: South Boston Savings Bank, 480 West Broadway, South Boston, MA 02127 or call 268-2500.

NAME _____
ADDRESS _____
CITY _____ STATE _____ ZIP _____
AMOUNT ENCLOSED \$ _____
SOCIAL SECURITY NO. _____
DATE OF BIRTH _____
SIGNATURE _____

MAIN OFFICE
480 West Broadway
South Boston
0268-2500

WEYMOUTH OFFICE
544 Main St.
337-1050

NEPONSET CIRCLE
740 Gallivan Blvd.
825-9090

QUINCY OFFICE
690 Adams St.
Larkin Square
479-9660

NEEDHAM OFFICE
355 Chestnut St.
448-0210

WEST ROXBURY
1933 Centre St.
323-8000

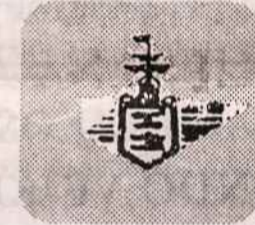
MEMBER FDIC and DIFM ALL DEPOSITS INSURED IN FULL

SUDARYDAMI TESTAMENTUS, NEPAMIRŠKITE "DARBININKO"!

Tuo prisidėsite prie lietuvių palaikymo ne tik JAV, bet ir visuose lietuvių židiniuose, kuriuos kiekvieną savaitę lanko "Darbininkas".

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York (Chicago) -- Vilnius --
New York (Chicago) \$599 round trip
One way \$380

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

VILTIS (HOPE)

LITHUANIAN RELIEF PARCEL SERVICE, Inc.
368 West Broadway, Boston, MA 02127
TEL.: (617) 269-4455

TIESIOGINIAI SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į VILNIŲ

- VILTIS pradeda antrus siuntinių į Lietuvą pristatymo metus.
- VILTIES agentūros konteineriai Lietuvą pasiekia mažiau kaip per tris savaites. Visi siuntiniai žmonėms asmeniškai į namus pristatomi vieno mėnesio laikotarpyje.
- VILTIES sekantis konteineris į Lietuvą išvyksta 1993 m. rugsėjo 21 dieną. Nuo to laiko atitinkamai kas keletą savaitių bus siunčiami kiti konteineriai.
- Minimalus mokestis už siuntinį yra \$25. Vieno svoro kaina yra nuo 69 iki 99 centų.
- Visi siuntiniai yra apdraudžiami.
- Norime pranešti, kad VILTIES siuntinių agentūra kartu su Vilniaus Arkikatedros Religiniu Centru organizuoja asmeninius pagalbos siuntinius ypatingai sunkiai gyvenantiems Lietuvos žmonėms.
- VILTIES siuntinių tarnyba yra ne pelno organizacija, kuri surenka pagalbos siuntinius Amerikoje ir išvežioja po visą Lietuvą.
- Siunčiant per VILTIES firmą, nei siuntėjui, nei gavėjui nereikės mokėti jokių maito mokesčių.
- VILTIES siuntinių surinkimo punktai yra New England, New Jersey ir New York.

Siuntiniai spalio mėnesį surenkami sekančiuose miestuose:

LOWELL, MA 2 d. (šeštadienį)	9.00 - 11.00 ryte
NASHUA, NH 2 d. (šeštadienį)	12.00 - 2.00 po pietų
LAWRENCE, MA 2 d. (šeštadienį)	3.00 - 5.00 po pietų
BROCKTON, MA 7 d. (ketvirtadienį)	3.30 - 7.00 po pietų
WATERBURY, CT 9 d. (šeštadienį)	9.00 - 11.00 ryte
HARTFORD, CT 9 d. (šeštadienį)	12.00 - 2.00 po pietų
PROVIDENCE, RI 13 d. (trečiadienį)	4.00 - 6.00 po pietų
CENTERVILLE (Cape Cod), MA 13 d. (trečiadienį)	4.00 - 6.00 po pietų
WORCESTER, MA 16 d. (šeštadienį)	12.00 - 4.00 po pietų
BROOKLYN, NY 16 d. (šeštadienį)	12.00 - 4.00 po pietų
PUTNAM, CT 18 d. (pirmadienį)	4.00 - 6.00 po pietų
ATHOL, MA 26 d. (antradienį)	4.00 - 6.30 po pietų

☞ Dėl visos smulkesnės informacijos prašome kreiptis telefonu:

(617) 269 - 4455

Gintaras Karosas, Vytautas Bazikas ir VILTIES ŠTABAS

PIGIAUSIOS KELIONIŲ KAINOS NEW YORK - RYGA - NEW YORK

\$700.00 nuo rugsėjo 16 d. iki spalio 31 d.

\$650.00 nuo lapkričio 1 d. iki gruodžio 16 d. nuo sausio 10 d. iki kovo 16 d.

\$750.00 nuo gruodžio 17 d. iki sausio 9 d.

TOS PAČIOS KAINOS GALIOJA IR JŪSŲ GIMINĖMS, SKRENDANT IŠ RYGOS Į NEW YORKĄ IR ATGAL. Prie visų kainų reikia pridėti taksus.

Dėl rezervacijos ir informacijos prašome kreiptis į:

BALTIC TOURS

77 Oak St., Suite 4
Newton, MA 02164
Tel.: 617-965-8080
Fax.: 617-332-7781

TUMO-VAIŽGANTO 9-1
VILNIUS, LIETUVA
TEL.: 22-79-79
FAX.: 22-67-67

DEXTER PARK PHARMACY

Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N. Y. 11421
WE DELIVER
Tel.: 296 - 4130

ATGIMUSIOS LIETUVOS DAINOS

Jūs galite namuose klausyti gražiausių Lietuvos estradinių dainų, jei įsigysite trijų kasetių komplektą (po 90 minučių kiekviena) tik už 17 dol.
(Persiuntimui pridėti 2 dol.)
Dėl užsakymų skambinti Darbininko administracijai
9 val. - 4 val. p. p.
tel. 718 827-1351
arba rašyti:
Darbininkas (administr.)
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

LIETUVIŠKA KOMPANIJA IŠ CHICAGO

atlanta IMPORT EXPORT
Trumpiausias kelias į Lietuvą
SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
SIUNTINIAI PRISTATOMI Į NAMUS
NEW YORKE, KREIPKITĖS Į MŪSŲ ATSTOVĄ
TEL. (718) 441-4414
85 - 17 101 ST.
Richmond Hill, NY 11418
IŠ TOLIAU, SKAMBINKITE NEMOKAMU TEL.
1-800-775-SEND
IŠ CHICAGO, SKAMBINKITE (312) 434-2121

© atlanta IMPORT EXPORT, 1992

I ŠOKIŲ IR DAINŲ ŠVENTĖ SKRISIME LIETUVOS ORO LINIJA

Neseniai per lietuviškas radijo programas buvo perduotas pokalbis su Lietuvos Oro Linijos prezidentu Stasiu Dailydka ir Lietuvos Transporto ministeriu Jonu Biržiškiu. Štai kelios ištraukos iš to pokalbio.

Biržiškis: "Mūsų šios kelionės į Ameriką tikslas yra surasti būdus Lietuvai su JAV sujungti Lietuvos Oro Linija (LAL). Turėsiu eilę susitikimų su JAV lietuviais, bankais, korporacijomis. Tų susitikimų tikslas yra surasti būdus ir priemones kaip išskirti LAL iki Vakarų standartų lygio, ir ateinančiais metais pradėti skrydžius tarp JAV ir Lietuvos."

Dailydka: Mūsų noras yra sujungti JAV su Vilniumi. Ateinančių metų sezonui mes esame pa-

siryžę pradėti transatlantinius skrydžius.

Į klausimą "Ar realu tikėtis, kad mūsų tautinių šokių grupės ir chorai ateinančiais metais į dainų ir šokių šventę galės skristi iš Chicagos ir New Yorko Lietuvos Oro Linija", S. Dailydka atsakė: "Aš galiu pasakyti užtikrintai, kad tikrai taip. Mes turime visas realias galimybes ir tam atvykome į JAV, kad tos galimybės taptų realybe. Mes turime galimybę žymiai pigiau vykdyti keliones — mažiau mokame už kurą, už darbo jėgą, energetinius resursus. Galui užtikrinti, kad iki 1994 m. sezono pradžios galėsime sėkmingai konkuruoti su bet kuria oro linija ne tik kainos, bet ir saugumo atveju, ko-kybe ir kitais atžvilgiais. Chica-

gos — New Yorko — Vilniaus tiltas taps tikra realybe. Tie, kurie vyks su mumis į dainų ir šokių šventę, turės geriausias ir pigiausias sąlygas įvykdyti savo svajonę.

Į klausimą, kokio tipo lėktuvai bus naudojami skrydžiams, Dailydka atsakė, kad jie jau turi vieną Boeingą, ir artimiausiu laiku dar žada įsigyti išsinuomoti keletą lėktuvų.

Lietuvos transporto vadovai numato, kad tautinių šokių ir dainų šventės skrydžiai iš JAV kainuos \$700 - \$800 į abu galus. Didelio pelno LAL iš šių skry-

džių nepramoto, vienok yra pasiryžusi dalį jo skirti Sibiro lietuvių transportui į tą šventę, taip, kad ji būtų tikrai visuotina lietuvių tautos šventė.

JAV chorai ir tautinių šokių grupės, kurie norėtų šiais skrydžiais pasinaudoti, prašomi apie tai pranešti kelionių agentūrai "Vytytis" New Yorko, 2129 Knapp St., Brooklyn, NY 11229. Tel. 1-800-952-0119. Bilietus šioms skrydžiams bus galima įsigyti lietuviškose kelionių agentūrose.

LAL INF.

PASAULIO LIETUVIŲ DAINŲ ŠVENTEI ARTĖJANT

Kaip visi žinote ateinanti vasara Lietuvoje bus gausi renginiais. Vienas iš jų — dainų šventė. Į šią šventę žada vykti ir Apreiškimo parapijos choras. Tiksliau, norintys ir galintys dalyvauti Dainų šventėje choro dalyviai. Kadangi ši šventė — didelis jungtinis renginys, nėra labai svarbu, kad vykstantis kolektyvas turėtų įprastinę sudėtį, t. y. lygsvara tarp vyrų ir moteriškų balsų, tarp altų ir sopranų ir t.t. Būtų gražu, kuo gausiau atstovauti New Yorko lietuvių bendruomenę. Todėl kviečiame visus galinčius dainuoti ir planuojančius vykti į Lietuvą sekančią vasarą jungtis į Pasaulio lietuvių dainų šventės chorą. Šį choro New Yorko padalinį ruošia Gintarė Bukauskienė.

Po kviečiamosios dalies išvardinsiu keletą organizacinių momentų. Jeigu tikrai apsisprendėte vykti, organizaciniam Dainų šventės komitetui turite sumokėti negrąžinamą \$120 JAV registracijos mokestį (už kiekvieną vykstantį asmenį) iki 1993 m. spalio 31 dienos. Šiuo mokestiu bus apmokamos išlaidos bei transporto išlaidos Lietuvoje. Taip pat registracijos mokestis bus naudojamas renginių gaidų ir šokių aprašymų spausdinimo

išlaidoms sumažinti. Už šį mokestį šventės dalyviai galės gyventi žinybiniuose (įstaigų bei aukštųjų ir specialiųjų mokyklų) bendrabučiuose nuo 1994-ųjų liepos 4-5 d. d. iki liepos 17-18 d. d. Jeigu planuojate apistoti pas artimuosius ar viešbutyje vis tiek turite sumokėti šį registracijos mokestį.

Ponas Romas Kezys žada labai palankias keliavimo sąlygas į šį ir kitus beveik tuo pačiu laiku vykstančius renginius. Tad kviečiame kuo greičiau planuoti, magstyti, svajoti... Na ir, žinoma, apsispręsti.

Dėl smulkesnės informacijos skambinkite Gintarei Bukauskieniėi telefonu (718) 599-4475. Repeticijas suplanuosime kai žinosisme tikrai vykstančių dalyvių skaičių bei jų gyvenamas vietas, kad geografiškai kuo palankiau pasirinkti susibūrimo vietas. Manau, kad pradžioje nemažai laiko užims suviroša, mokantis savo partijų iš magnetofoninių įrašų. Na, o ateityje — smagus newyorkiečių, vėliau — viso pasaulio lietuvių bendras dainavimas.

Apreiškimo parapijos choro vadovė
Gintarė Bukauskienė

Stasys ir Cynthia Dėdinai

SIDABRINĖ SUKAKTIS — PER STEBUKLĄ

ALFONSAS NAKAS

Neseniai buvo rašyta, kaip Sunny Hills gyventoja Viktorija Dėdinienė iškelė vestuves sūnui Vitui, kuris, vedęs Debbie prieš 17 metų, su ja ilgesniam laikui buvo išsiskyręs, bet 1993-ųjų vasarą vėl ją "atrado" ir santuoką atnaujino.

Rugsėjo 25 d. kitas Dėdinų sūnus, Stasys, vyresnysis, Sunny Hills Šv. Teresės bažnyčioje, padėkos mišnių metu, amžinos meilės priesaiką atnaujino su Cynthia. Jiedu niekada nebuvo išsiskyrę, o šventė savo sidabrinę — 25-rių vedybinio gyvenimo metų sukaktį. Kodėl antraštėje įrašiau "per stebuklą", pasakysiu šio rašinio gale.

Padėkos mišias laikė kunigai Izidorius Gedvila ir kleb. Francis Szczykutowicz. Choras dar-

niai sugiedojo "How sweet thou art" lietuvišką versiją ir porą kitų giesmių. Skaitymus lietuviškai atliko Onė Adomaitienė, o angliškai jubilato brolienė Debbie (abi tą patį skirsnelį apie meilę iš šv. Pauliaus laiško korintiečiams). Kitus skaitymus pasidalino tėvas ir sūnus, Vitas ir Leonardas Dėdinai. Kleb. F. Szczykutowicz pamokslė tarp kitko pabrėžė, kad vedybos yra pati seniausia pasaulio institucija, kad joje reikia daugiau darbų, negu žodžių, reikia stiprių pamatų, meilės, susiklausymo, pasiaukojimo. Mišios baigėsi meilės žadau atnaujinimu.

Tos pat rugsėjo 25 vakarą parapijos salėje įvyko sukaktuvinių motinos Viktorijos Dėdinienės suruošta puota. Joje daly-

NEŠIOJAMAS KRYŽIŲ KALNAS

Kiekvieno krikščionio gyvenime malda ir kryžius užima svarbią vietą. Tai ypač būdinga lietuviams, kurie Šiaulių miesto artumoje sukūrė Kryžių kalną, vienintelę tokio pobūdžio šventovę visame pasaulyje.

New Yorke leidžiamas dienraštis "Daily News" birželio 27 d. laidoje skyrė net du puslapius Kryžių kalnui, pažymėdamas, kad tuo metu kalną puošė 56,331 kryžius. Ir popiežius Jonas Paulius II, lankydamasis Lietuvoje, neaplenkė šios šventovės. Ten aukojo mišias ir susitiko su lietuvių minia.

Connecticut lietuviai katalikai (CLC) puoselėjo idėją sukurti nešiojamą Kryžių kalną. Šv. Andriejaus lietuvių parapijos, New Britain, CT, klebono kun. Jono Rikteraičio patvarios iniciatyvos dėka tokia mintis tapo realybe ir

1992 m. rugsėjo 20 d. toks nešiojamas Kryžių kalnas buvo palaimintas Šv. Juozapo katedroje, Hartford, CT, arkivyskupo Daniel A. Cronin. Pradiniame projekte buvo pastatyti 8 kryžiai.

Šiomet panaši maldos diena vyks spalio 24 d. Lietuvių parapijos ir organizacijos kviečiamos atvežti savo kryžius. Dėl praktiškų detalių skambinti kun. Jonui Rikteraičiui telefonu 224-0341.

Šių metų maldos diena už Lietuvą vyks Hartfordo katedroje spalio 24 d., sekmadienį, 3 val., popiet. Pagrindinis celebrantas arkivyskupas Cronin palaimins visus kryžius, kiek jų bebūtų.

Connecticut lietuvių katalikų komitetas kviečia visus jungtis į šį maldos žygį už persekiojamuosius, kenčiančius nedateklų ir neteisingumą.

ĮDOMI PARODA PHILADELPHIJOJE

Philadelphijoje nuo spalio 10 d. iki spalio 31 d. vyksta įdomi lietuvių dailininko Audriaus Puišios paroda. Dailininką per įvairias meno draugijas, parodų aprašymus susirado pati amerikiečių galerija ir ji pakvietė surengti parodą Philadelphijoje.

Dailininkas yra gimęs Lietuvoje 1960 m., ten išsimokslinęs. Jo kūrybos stilius yra beveik natūralizmas. Iki detalės vaizduoja kaimo scenas. Ir tos scenos grubios, net žiaurios, pavyzdžiui, vaizduoja gyvulių skerdi-

mą. Vaizduoja žmonių skurdą ir jų norą iš jo išsivaduoti.

Dailininkas susirgo ir guli ligoninėje, negalėjo sukurti tiek kūrinių, kiek reikėjo parodai. Tai galerija įjungė ir mum gerai pažįstamo Petro Vaškio modernius keramikos darbus.

Gal ši paroda paskatins ir daugiau amerikiečių galerijų susidomėti lietuvių dailininkų menu ir rengti jų parodas jau amerikiečių visuomenėje. Anksčiau mūsų rengtos parodos pasilinkdavo tik mūsų lietuviškame rately.

IŠ LIETUVOS IR APIE LIETUVĄ

— Izraelio Respublikos ambasadorė Lietuvai Tova Herci įteikė skiriamuosius raštus Lietuvos Prezidentui A. Brazauskui. Ambasadorė apsigyvens Rygoje.

— Palangos miesto taryba pritarė miesto valdybos pasiūlymui kurorte steigti lošimo namus. Ketinama leisti atidaryti vieną kazino, vieną žaidimų lošimo automatų saloną ir vieną piniginį bingo žaidimų saloną. Nemaža būsimos pelno dalis, deputatų nuomone, turi būti skiriama kultūros įstaigoms finansuoti ir naujoms steigti.

— Lietuvos Mokslų Akademijoje keturias dienas vyko seminaras, kuriame buvo svarstoma nacionalinės energetikos strategija iki 2015 metų. Jos projektą rengė Vokietijos, Didžiosios Britanijos ir Danijos mokslininkai kartu su Lietuvos energetikos instituto specialistais. Didelių energetikos įrenginių nenumatoma statyti. Svarbiausias energijos šaltinis toliau bus Ignalinos AE, tarp energetikos išteklių

didžiausią dalį užims importuojamos dujos.

— Lietuvos Konstitucinis Teismas išnagrino pirmąją savo bylą. Konstitucinis Teismas nusprendė, kad Lietuvos Seimo 1993 m. balandžio 15 d. nutarimas paleisti Vilniaus miesto tarybą prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai — nutarime nebuvo nurodyti teisiniai motyvai.

— Vitalijų Karpačiauską, 1993 m. Europos bokso čempioną ir pasaulio vicečempioną, priėmė Prezidentas A. Brazauskas, pasveikindamas jį su aukso medaliu Bursoje (Turkija), laimėtų Lietuvos boksu po 22-ųjų metų pertraukos.

— Estijos vidaus reikalų ministerijos delegacija, vadovaujama ministrės L. Parek, viešėjo Vilniuje. Kelionės tikslas — užmegzti ryšius su Lietuvos vidaus reikalų ministerija, tartis dėl bendradarbiavimo. Abiejoms valstybėms ypač rūpi migracijos problemos, su jomis susijęs nusi-kalstamumas.

vavo apie 60 asmenų, įskaitant keletą viešnių bei svečių iš kitų miestų. Šampano tostą pakėlęs Vitas Dėdinas pasidžiaugė, kad brolis sukakčiai atšvęsti pasirinko Sunny Hills, nors čia ir negyvena. Maldą sukalbėjo kun. I. Gedvila. Trumpai kalbėjo, padėkas reikšdami, Stasys ir Cynthia.

Gausių vaišių metu ir po jų grojo muzika. "Jauniesiems" davus pavyzdį pirmuoju valsu, daugelis porų keletą valandų šoko.

Stasys (oficialiai Stanley) Dėdinas užaugo New Yorko. Pranciškonų lietuvišką gimnaziją Kennebunkporte, ME, baigęs, aukštuosius mokslus ėjo St. John's University, Long Island, kur įgijo bakalaurą, o vėliau magistro diplomą iš istorijos. Dirba federalinės valdžios darbu Atlanto aerouoste (oficialus titulas: Assistant Post Director).

Cynthia (merg. pavardė Ty-pinski) Dėdinienė, registruota slaugė (RN), išsimokslinusi dvie-

jose Detroito institucijose: Mercy School of Nursing, Mt. Carmel U., Mercy College; Wayne State U., College of Nursing. Anksčiau tarnavusi JAV armijos padalinio vyr. slaugė Vokietijoje. Šiuo metu niekur nedirba, tik gerai prižiūri savo vyrą.

Ir štai apie tą stebuklą. Stasys Dėdinas prieš beveik trejus metus susirgo kepenų liga. Sveikata tolydžio blogėjo, kepenys atrofavo. 1992-ųjų pradžioje padėtis buvo visiškai kritiška, o kepenų donoro kaip nebuvo taip nebuvo. Jis atsirado, kai gydytojų nuomone, Stasiui buvo belikę tik šešios savaitės gyventi. Kepenų persodinimo operacija atlikta 1992 m. vasario 9 d. vienoje New Orleans, LA, ligoninėje, taigi, prieš daugiau kaip pusantrų metų. Čia aprašomos išikimės ir buvo to stebuklo ženkle. Apie tai užsiminta abiejų sukaktuvinių kalbelese, padėkose. Šios stebuklingai pasisekusios operacijos dėka Stasys, sveikas ir žvalus, eina atsakingas tarnybos pareigas. Valio, ilgiausių metų!

A.† A.

AMALIJAI BORTKEVIČIENEI

mirus, dukrą Mariją Noreikienę, sūnų Joną ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame.

Jadviga ir Antanas Vytuviai

A.† A.

AMALIJAI BORTKEVIČIENEI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame jos sūnų Joną su žmona Ariane.

Elena ir Kazys Šeštokai

A.† A.

MARIJAI LAUGALIENEI-PAZOLIS

mirus, jos dukteriai Birutei Ašbergienei, sūnui Vytautui Laugaliui ir jų šeimoms reiškiau gilią užuojautą ir kartu liūdžiu.

Kęstutis J. Jonynas

A.† A.

ANTANAS DIRŽYS

prieš vienerius metus spalio 13 d. išėjo amžinam poilsiui pas Aukščiausiąjį.

Už a.a. Antaną mišios bus aukojamos spalio 13 d. lietuvių pranciškonų vienuolyne Brooklyne, lietuvių pranciškonų vienuolyne Kennebunkporte, Marijos Nakalfo Prasidėjimo seselių vienuolyne Puftame, o Tėv. Leonardas Andriekus aukos mišias Aušros Vartų koplyčioje Vilniuje.

Velionio artimieji, draugai ir kolegos prašomi prisiminti jį savo maldose.
Su meile ir liūdesiu -

žmona Genovaitė.

Netelsybė, kad vysta radastos:
Aš regiu jas vaivorykštės raštuos,
Ir kapų tyloj begalinėj,
Ir padanglių mėlynėj.

A.† A.

ZENONA RAJAUSKAITĖ-ŽITKEVIČIENĖ

mūsų mylima žmona ir motina, į tą nevystančių gėlių pasaulį iškeliavo prieš dvejus metus. Spalio 22-ąją, jos iškeliavimo dieną, pranciškonų vienuolyne Brooklyne bus aukojamos mišios už jos vėlę. Prašome prisiminti ją savo maldose.

Vyras Leonardas ir sūnus Eugenijus

DARBININKAS

Redakcija ..... (718) 827-1352
 Redakc. FAX .. (718) 827-2964
 Administr. .... (718) 827-1351

Spaustuvė ..... (718) 827-1350
 Vienuolynas ... (718) 235-5962
 Vyskupas ..... (718) 827-7932
 Salė (kor.) ..... (718) 827-9645
 Salės adm. .... (718) 235-8386

341 Highland Blvd.
 Brooklyn, NY 11207

Kultūros Židinyje šį savaitgalį: spalio 17 d., sekmadienį, 2 v. popiet dail. Adomo Galdiko gimimo 100 metų sukakties minėjimas mažojoje salėje.

Tėv. Leonardas Andriekus, OFM, turėjęs į Lietuvą išvykti spalio 7 d., buvo susirgęs ir dabar išvyko spalio 12 d., antradienį.

Virginijaus Barkausko, vargonų virtuozo, koncertas bus spalio 16 d., šeštadienį, 4:30 val. popiet Apreiškimo parapijos bažnyčioje. Koncertą rengia ir visus atsilankyti kviečia Apreiškimo parapijos klebonas ir parapijos taryba.

Dr. Jokūbas Stukas praneša, kad jo vadovaujamos radijo valandos bus girdimos valandą anksčiau iš Seton Hall Universiteto stoties, 89.5 FM banga. "Music of Lithuania" programa, vedama anglų kalba, iš tos stoties bus girdima sekmadieniais nuo 12 val. iki 1 val. popiet, "Lietuvos atsiminimų" programa bus girdima nuo 1 val. iki 2 val. popiet. Dr. S. Stukas — direktorius, 234 Sunlit Dr., Watchung, NJ 07060, Tel. 908 753-5636.

Poeto Putino Vinco Mykoliaičio gimimo 100 metų sukakties minėjimas, kuris buvo numatytas surengti spalio 24 d., dėl susiklosčiusių aplinkybių nukeliamas vėlesniam laikui, greičiausiai gal ir į ateinančius metus. Minėjimą rengia LMK Federacijos New Yorko klubas.

Lietuvė moteris ieško darbo namų ruošoje, gali prižiūrėti ligonį ar vaikus. Moka angliskai. Turi gyventi atskirai. Taip pat gali duoti kanklių ir lietuvių kalbos pamokas. Skambinti: Astai 718 894-6814 (tarp 8-10 v. v.)

DR. ALDONAI ŠLEPETYTEI-JANAČIENEI

popiežiaus Jono Pauliaus II paskirtą medalį
"Pro Ecclesia et Pontifice"
 įteiks vysk. *Paulius Baltakis, OFM,*
spalio 24 d., sekmadienį, Apreiškimo parapijos
 bažnyčioje 11 val. mišių metu.

Tuoju po mišių mokyklos didžiojoje salėje
 pietūs ir pagerbimas.
 Įžanginis žodis: L.K.M. Kultūros Draugijos
 pirmininkė *Birutė Lukoševičienė.*
 Akademiją praves *Gintė Damušytė.*
 Apie dr. Janačienės tarptautinę organizacinę veiklą ir
 pedagoginį darbą kalbės *dr. Nijolė Bražėnaitė-Paronetto.*
-- Karšti pietūs. Šampanas. Napoleonas. Kava. --
 Įėjimo auka - 16 dol.

Rengia ir visus atsilankyti kviečia L.K.M. Kultūros Draugija,
 kuri šiemet mini savo veiklos 30 metų sukaktį.
 Apie dalyvavimą prašoma pranešti **iki spalio 18 d.**
tel.: 718 296-1205 arba 718 847-8964.

DAILININKO ADOMO GALDIKO 100 metų gimimo sukaktis

bus paminėta 1993 m. spalio 17 d., sekmadienį,
 2 val. popiet Kultūros Židinio mažojoje salėje.

Apie dailininko asmenybę ir jo kūrybos kelią kalbės
dail. prof. Vytautas K. Jonynas.
 Bus dail. Galdiko tapybos darbų parodėlė.
 Dalį darbų bus galima įsigyti.
Vytauto Maželio nuotraukų paroda vaizduos
 dailininko asmenį ir jį supusią aplinką.
 Dail. Galdikas ilgą laiką mūsų tarpe gyveno ir čia mirė.
 Pagerbdami jo prisiminimą, atsilankykime į šią popietę,
 skirtą jo sukakčiai prisiminti.

-- Po minėjimo kavutė. Įeinant aukojama. --

Minėjimą rengia ir visus atsilankyti kviečia
 LB NY apygardos valdyba.

ATLETŲ KLUBO SUKAKTIS

New Yorko Lietuvių Atletų Klubas šiais metais švęs veiklos 90 metų sukaktį. Tai seniausia lietuvių sporto organizacija pasaulyje. LAK valdyba ruošiasi šią sukaktį atitinkamai paminėti lapkričio 6 ir 7 dienomis.

Šeštadienį, lapkričio 6 d., minėjimas bus daugiau taikomas jaunimui. Bus akademinė dalis. Lietuviškai kalbės Algirdas Šilbajoris iš Ormond Beach, FL, angliškai — LAK krepšinio sekcijų vadovas Pat Torney. Programai vadovaus Giedrė Stankūnienė. Bus šokiai ir pilni pietūs. Įėjimo auka 25 dol.

Sekmadienio, lapkričio 7 d., programa bus daugiau taikoma vyresniems. Paskaitą lietuvių kalba duos Aleksandras Vakselis, buvęs ilgametis LAK pirmininkas ir garbės narys. Meninę dalį atliks mezosopranas Danutė Grauslytė iš Lietuvos. Programai vadovaus Romas Kezys. Svečiai bus vaišinami pietumis. Auka — 25 dol.

Abu renginiai bus Kultūros Židinyje, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY. Sporto darbuotojai iš arti ir toli, o taip pat New Yorko apylinkių lietuviai kviečiami dalyvauti.

R. K.

"Lietuvos aidas", pagrindinis Lietuvos dienraštis, 16 psl. duoda objektyvų atskleidžiančios Lietuvos vaizdą. Prenumerata metams \$85. Čekius rašyti "Lietuvos aidą" vardu ir siųsti JAV įgaliotinui adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Wilton, IL 60514. (sk.)

Reikalinga moteris, truputį mokanti angliskai, prižiūrėti senyvą žmogų. Duodama gyvenvietė ir mokamas atlyginimas. Skambinti (718) 847-4496. (sk.)

Statybos darbams ieškomi du darbininkai. Gali būti naujai atvykę iš Lietuvos, bet turi susikalbėti angliskai. Skambinti vakarais (908) 583-8826. (sk.)

SIUNTINIAI BE MUITO siunčiami į Lietuvą oficialiai per TRANSPAK. Skubius siuntinius siunčiame AIR CARGO. Pinigai pervedami doleriais. TRANSPAK, 2638 W. 69th Street, Chicago, IL 60629. Telef. 312 436-7772. CONNECTICUT valstijoje 203 232-6600, BOSTONO apylinkėje 508 428-1004.

KAUNO MERGAIČIŲ CHORO

PASTORALĖ

Religinės muzikos koncertas

Nekaltai Pradėtosios M. Marijos Seserų
 75 metų Jubiliejaus Proga

SPALIO 30, 1993 - 3:00 p.p.

Šv. JONO UNIVERSITETO

LIURDO MARIJOS KOPLYČIOJE

Grand Central & Utopia Pkwy.

Koncertą rengia ir visus apsilankyti kviečia

Nek. Pradėtosios M. Marijos Seserys

Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa

Šv. Jono Universitetas

nurodymams skambinkite 718-647-2434

Įėjimas - laisva auka

Visas lietuviškas jaunimas kviečiamas į

MAIRONIO LITUANISTINĘ MOKYKLĄ

Bus pasakos, kūryba, kultūra, istorija,
 muzika, sportas ir daugiau.

Spalio 16 d., šeštadienį, 9:30 ryte
Kultūros Židinyje
361 Highland Blvd., Brooklyn, NY.

New Yorko skautų ir skautėlių sueiga įvyks spalio 16 d., šeštadienį, 12 v. Kultūros Židinyje. Visi skautai ir skautės prašomi dalyvauti. Maloniai kviečiamas visas New Yorko ir apylinkių jaunimas nuo 6 m. amžiaus į šią sueigą atsilankyti, pabendrauti ir su skautų organizacija susipažinti.

Už advokatą **Vytautą Vaitiekūną** spalio 30 d., šeštadienį, 10 val. pranciškonų vienuolyno koplyčioje bus aukojamos mišios. Neseniai pasirodė jo raštų pirmasis tomas "Vidurnakčio sargyboje". Tomą suredagavo Antanas Sabalis. Susitikimas su šiuo išleistu tomu bus tuoj po pamaldų Kultūros Židinio posėdžių salėje. Pirmasis raštų tomas turi apie 400 puslapių, spausdintas Chicagoje ir gerai sklinda skaitytojų tarpe. Dabar A. Sabalis jau baigia suredaguoti antrąjį atsiminimų tomą.

Anglų kalbos kursai Manhatane bus rengiami sekmadieniais nuo 1 v. iki 3 v. popiet Aušros Vartų parapijos salėje. Tais kursais suinteresuoti prašomi užsiregistruoti pas Manhattano LB apylinkės pirmininkę Laimą Šileikytę-Hood, tel. 212 982-1335. Kursus organizuoja Manhattano LB apylinkė. Kursai veiks tada, kai susidarys pakankamas lankytojų skaičius. Laima Šileikytė prašo visų, kurie iki šiol skambino, dar kartą paskambinti, nes telefoninė mašina neveikė ir įkalbėjimų neregistravo.

Patikslinimas. Darbininko nr. 39, 7 psl. po nuotrauka turėjo būti sekantis parašas: Kultūros Židinio kieme publiką linksmina kanklininkė Asta Barkauskienė, subūrusi aplink save Viešpaties Atsimainymo ir Apreiškimo parapijų dainininkus.

Mergina gali kas savaitę 2 pusdienius atvykti aptvarkyti kambarius, parnešti iš parduotuvės produktus, atlikti namų ruošos darbą. Kalba lietuviškai ir angliskai. Atvykti gali tiksliai, jei darbo vieta yra netoli autobuso No. 56, kuris važinėja išilgai Jamaica Ave. Pasitarimui skambinti 718 235 - 9218.

TIK \$39, — kava, arbata, kakava, apelsinų koncentratas, aliejus, mėsos konservai, vitaminai — viskas užsienietiška, 55 sv. įvairaus maisto — \$98. 45 sv. įvairaus maisto be mėsos \$75. TRANSPAK, 2638 W. 68th St., Chicago, IL 60629. Telef. 312 436-7772.

BALFAS SKELBIA VAJŲ

Praeitame "Darbininko" numerįje rašėme ir prašėme, kad Balfas pajudėtų, apsitvarkytų ir paskelbtų rudens vajų. Kai tuos žodžius rašėme, Balfas 100-tasis skyrus jau buvo pajudėjęs veiklai ir siuntinėjo laiškus New Yorko lietuviams prašydamas aukų.

Balfo skyrus valdyba persitvarkė. Dabar skyrus valdybą sudaro: Zigmantas Dičpinigaitis, Vitas Katinas, Antanas Pumputis. Visi trys jau daugelį metų

Tomas Venclova spalio 23 d., šeštadienį, 7 v.v. Aušros Vartų parapijos salėje, 570 Broome St., NY, skaitys paskaitą — "Poetry and the Uniqueness of the Lithuanian Language". Po paskaitos atgaiva. Auka 5 dol.

"The Lithuanian Times", LB Manhattano apylinkės biuletenio literatūrinis ir meno priedas gaunamas už 5 dol., čekį siunčiant Lithuanian American Community, 30 Fifth Ave., Apt. 3G, New York, NY 10011. Čekį rašyti: Lithuanian American Community.

Lietuviškos organizacijos, kurios nori naudotis Kultūros Židinio patalpomis 1994 metais, prašomos kuo skubiausiai patalpas užsisakyti iki spalio 15 d. Patalpas nuomoja ir nelietuviai klientai, kurie jau nori užsisakyti ir tolimesnės datomis. Konfliktams išvengti visos suinteresuotos organizacijos prašomos nedelsiant pranešti Kultūros Židinio administracijai: telef.: 718 235-8386.

Draugija "Bičiulystė" skelbia pirmąjį narystės susitikimą-pabendravimą, kuris įvyks spalio 29 d. 6-10 val. vakaro Most Holy Infant Jesus parapijos mokykloje, 111-11 86th Ave., Richmond Hill, NY (1 blokas į šiaurę nuo J traukinio stoties). Bus dabartinių projektų paroda, o taip pat Lietuvos partizanų retų nuotraukų (1946-1949 m.) ekspozicija. Dėl informacijos skambinti tel.: 718 441-8467.

KALĖDINIAI SIUNTINIAI IR TRANSPAK

Visi siuntiniai siunčiami **BE MUITO.**
 Švenčių metu **AIR CARGO** išeina
 du kartus per savaitę.
TRANSPAK gali pervedi dolerius
 per 48 valandas.

ŠVENTINIS ŽIEMOS SIUNTINYS: \$39 aspirino 250 tbl., multivitaminų 250 tbl., tirpi kava, malta kava, tirpi arbata su citrina, kakava, apelsinų koncentratas, vafliai, aliejus, mėsos konservai. - **TIK \$39** - Viskas užsienietiška.

55 svarai įvairių aukštos kokybės maisto produktų, **\$98.**

45 svarai įvairaus maisto be mėsos, **\$75.**

Prie visų maisto siuntinių galite užsakyti didesnę kiekį aspirino ir vitaminų.

Rašydami būtina **praneškite savo telefono numerį** - atsakymus į savo klausimus gausite tuoj pat.

Siųskite per seniausią siuntinių į Lietuvą įstaigą

TRANSPAK

2638 W. 69th STREET
 CHICAGO, IL 60629
 (312) 436 - 7772

VARGONŲ MUZIKOS KONCERTAS

Vargonais groja **VIRGINIJUS BARKAUSKAS,**
 Viešpaties Atsimainymo par. vargonininkas,
spalio 16 d., šeštadienį, 4:30 val. popiet
Apreiškimo bažnyčioje,
 259 N. 5th ST., Brooklyn, NY.
 Koncertą rengia ir visus apsilankyti kviečia
 Apreiškimo parapijos klebonas ir
 Apreiškimo parapijos taryba